

Rapport

Mars, 2025

Utvärdering av AI Sweden 2019–2024

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

Utgivare: Vinnova – Sveriges innovationsmyndighet

Titel: Utvärdering av AI Sweden 2019–2024

Författare: Katarina Steijer, Sara Sandberg och Clara Leandersson, Ramboll Management Consulting AB
samt Stefan Byttner, Högskolan i Halmstad

ISBN-nummer: 978-91-89905-40-5

Diarienummer: 2025-04236

Sammanfattning

AI Sweden är en nationell plattform för tillämpad AI som syftar till att mobilisera och accelerera användningen av AI i svenska företag, offentlig sektor och akademi. Vinnova var en av initiativtagarna till AI Sweden och har sedan starten 2019 varit den största bidragsgivaren till AI Sweden. Sedan AI Sweden lanserades har både teknikutveckling och inte minst den breda tillämpningen av AI accelererat. Parallellt med detta har också AI Sweden utvecklats och växt. Idag är AI Sweden en partnerorganisation som finansieras både av partneravgifter och med offentlig finansiering från regioner, myndigheter samt aktörer på nordisk och EU-nivå.

Ramboll Management Consulting (hädanefter Ramboll) har fått i uppdrag av Vinnova att genomföra en utvärdering av AI Swedens verksamhet under perioden 2019 till 2024. Syftet med utvärderingen är att få en bättre förståelse för värdet av satsningen och få ett underlag för beslut om form och omfattning av framtida bidrag till AI Sweden.

Utvärderingen utgår från tre huvudsakliga kriterier: relevans, effektivitet och måluppfyllelse. Den baseras på en kombination av kvalitativa och kvantitativa metoder för datainsamling och analys.

Sammantaget visar utvärderingen att:

- » Rambolls samlade bedömning kopplat till utvärderingskriteriet **relevans** är att AI Sweden på ett ändamålsenligt sätt varit följsam mot en föränderlig omvärld och nya behov inom tillämpad AI. Under perioden 2019–2024 har behoven inom tillämpad AI utvecklats snabbt och AI Swedens verksamhet har växt med behoven, vilket både kan ses som en styrka och en utmaning att säkerställa en organisation som svarar mot en så bred behovsbild. Trots detta kan det finnas ytterligare behov som AI Sweden inte svarar mot idag som de eller någon annan aktör kan behöva ta vidare.
- » Rambolls samlade bedömning kopplat till utvärderingskriteriet **effektivitet** är att AI Sweden har byggt upp en omfattande organisation och struktur som skapar närhet till partners, men som samtidigt medför hög resursåtgång och ett ojämnt genomslag i partnerorganisationerna. Effektiviteten påverkas i hög grad av partnernas mottagarkapacitet. Här ser Ramboll behov av att fokusera på de delar som skapar störst värde. Det finns även behov att se över hur upplägget med regionala noder kan utvecklas för att fungera som det varit tänkt. Därtill innebär kombinationen av partner- och offentlig finansiering att verksamheten styrs mot delvis olika mål, vilket ställer krav på tydligare åtskillnad, transparens och starkare koppling mellan finansieringskällor, uppdrag och mätbara resultat.
- » Rambolls samlade bedömning kopplat till utvärderingskriteriet **måluppfyllelse** är att AI Sweden i viss mån bidrar till uppsatta mål genom att tillhandahålla infrastruktur, nätverk och kunskap. Det som påverkar bedömningen är att avtrycket är ojämnt mellan aktörer. AI Sweden har dock en viktig roll som förutsättningsskapande aktör och värdet upplevs särskilt stort i frågor som rör utveckling och positionering av ekosystemet och i att driva gemensamma frågor nationellt och internationellt. För att öka måluppfyllelsen ser Ramboll behov av att tydliggöra och prioritera de roller där AI Sweden skapar störst och skalbar nytta

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Om utvärderingen	1
1.2	Metod	1
1.3	Disposition	4
2	Om AI Sweden	5
2.1	AI Sweden etablerades för att påskynda användningen av AI	5
2.2	Flera behov låg bakom grundandet av AI Sweden	5
2.3	AI Sweden har organiserat verksamheten inom tre huvudområden	6
2.4	AI Swedens finansiering och resurser har succesivt ökat	8
2.5	AI Sweden ska bidra till en accelererad AI-användning	9
3	AI Swedens kontext	11
3.1	AI har blivit en integrerad del i nästan alla organisationer	11
3.2	AI har blivit en strategisk ledningsfråga	12
3.3	Olika typer av tillämpning i olika sektorer	12
3.4	Sverige i en internationell jämförelse inom AI	13
4	AI Swedens relevans	14
4.1	AI Sweden samlar en stor bredd av aktörer	14
4.2	Portföljen innefattar en bredd av insatser	16
4.3	AI Sweden har löpande anpassat verksamheten	21
4.4	Utmanande för AI Sweden att svara mot en bred behovsbild	21
5	AI Swedens organisering och effektivitet	25
5.1	Stor och komplex organisation som vuxit över tid	25
5.2	Regionala noder har varit viktiga för att nå ut nationellt	27
5.3	Partners har framför allt deltagit i nätverk och kompetensutveckling	31
5.4	Anpassningar har skett utifrån en föränderlig omvärld	32
6	AI Swedens måluppfyllelse och resultat	35
6.1	AI Sweden har delvis stärkt förmågor och bidragit till implementering av AI i olika verksamheter	35
6.2	AI Sweden bidrar delvis till en stärkt kompetensbas inom tillämpad AI	39
6.3	AI Sweden bidrar till ny samverkan och uppväxling av kapital	41
6.4	AI Sweden har en nyckelroll i utveckling och positionering av Sverige som ekosystem	43

6.5	AI Swedens har i viss utsträckning förutsättningar att nå önskade effekter	45
7	Slutsatser	47
7.1	Relevans: AI Sweden har anpassat verksamheten och försöker svara mot en bred behovsbild.....	47
7.2	Effektivitet: Omfattande organisation med olika finansiering som skapar komplexitet.....	48
7.3	Måluppfyllelse: AI Sweden skapar nyttor för partners och Sverige	50

1 Inledning

AI Sweden är en nationell plattform för tillämpad AI som lanserades våren 2019. Syftet med plattformen är att mobilisera och accelerera användningen av AI i svenska företag, offentlig sektor och akademi. Vinnova var en av initiativtagarna och har sedan start varit den största bidragsgivaren till AI Sweden. Sedan AI Sweden lanserades har både teknikutveckling och inte minst den breda tillämpningen av AI accelererat. Parallellt med detta har också AI Sweden utvecklats och växt. Idag är AI Sweden en partnerorganisation som finansieras både av partneravgifter och med offentlig finansiering från regioner, myndigheter samt aktörer på nordisk och EU-nivå.

1.1 Om utvärderingen

I rollen som finansiär har Vinnova identifierat ett behov av att få en tydligare bild av vad AI Sweden har utvecklats till och om plattformen uppnått de uppsatta målen, såväl sina egna som målen för Vinnovas finansiering. Mot bakgrund av detta har Ramboll Management Consulting (hädanefter Ramboll) fått i uppdrag att genomföra en utvärdering av AI Swedens verksamhet under perioden 2019 till 2024. Syftet med utvärderingen är att få en bättre förståelse för värdet av satsningen och få ett underlag för beslut om form och omfattning av framtida bidrag till AI Sweden. Utvärderingen har genomförts under hösten 2025 och vintern 2026.

1.2 Metod

Ramboll utgår ifrån en så kallad teoribaserad ansats för att utvärdera AI Sweden. Detta innebär att vi utgår från en effektlogik som beskriver verksamhetens aktiviteter, prestationer, resultat och effekter. Då verksamheten finansierats av Vinnova både genom en basfinansiering och en rad andra projekt finns det ett stort antal målsättningar och förväntade effekter som AI Sweden har formulerat för verksamheten för olika verksamhetsår och finansieringsetapper. För att skapa överblick har Ramboll tagit fram en övergripande effektlogik för AI Sweden för att tydliggöra hur verksamheten förväntas bidra till olika typer av resultat och effekter. Effektlogiken skapar en teoretisk ram för att analysera hur AI Swedens verksamhet bidrar till att nå de uppsatta målen.

1.2.1 Frågeställningar

Utvärderingen utgår från ett antal frågeställningar och delfrågor som har definierats av Vinnova tillsammans med Ramboll. Frågeställningarna kan grupperas utifrån tre huvudsakliga utvärderingskriterier; Relevans, Effektivitet och Måluppfyllelse.

Tabell 1. Vinnova och Rambolls gemensamma frågeställningar

Utvärderingskriterium	Frågeställningar
Relevans: I vilken utsträckning svarar AI Sweden mot de viktigaste behoven och möjligheterna inom AI för Sverige och sina partners?	<ul style="list-style-type: none">» Hur och i vilken utsträckning har AI Sweden anpassat och utvecklat verksamheten utifrån utvecklingen inom AI sedan 2019?» I vilken utsträckning har AI Sweden attraherat relevanta aktörer och utvecklat verksamheten för att svara mot olika aktörers behov?

	» I vilken utsträckning är AI Swedens verksamhet relevant för att positionera Sverige internationellt som ledande inom AI?
Organisering/Effektivitet: I vilken utsträckning har AI Sweden en ändamålsenlig och effektiv organisering för att bidra till uppsatta mål?	<ul style="list-style-type: none"> » I vilken utsträckning har AI Sweden stöttat partners på ett ändamålsenligt sätt för att bidra till uppsatta mål? » I vilken utsträckning har AI Sweden en effektiv organisering för att bidra till verksamhetens ambitioner och mål?
Måluppfyllelse: I vilken utsträckning har AIS nått önskade prestationer, resultat och effekter?	<ul style="list-style-type: none"> » Prestation: I vilken utsträckning har AI Sweden tillsammans med partners bidragit till excellent, delningsbar och skalbar kunskap? » Resultat: I vilken utsträckning har AI Sweden bidragit till ökade förmågor internt och hos partners för att implementera AI och bidra till affärs- och samhällsnyttig innovation och utveckling? » Effekter kort sikt: I vilken utsträckning har AI Sweden bidragit till att växla upp kapital och accelerera användningen av AI bland partners och andra aktörer? » Effekt lång sikt: Hur ser AI Swedens förutsättningar ut att bidra till långsiktiga effekter till 2030?

1.2.2 Metoder för datainsamling och analys

Utvärderingen bygger på en bredd av olika metoder för datainsamling och analys, vilka beskrivs nedan.

Kvalitativa dokumentstudier

I syfte att skapa en förståelse för AI Swedens mål, genomförande och styrning så genomfördes en kvalitativ dokumentanalys av AI Swedens årsrapporter, impact reports, AI Swedens hemsida samt ansökningar och slutrapporter för den basfinansiering som Vinnova beviljat AI Sweden.

Analys av AI Swedens omvärld och kontext

För att kunna värdera AI Swedens relevans under perioden 2019–2024 har utvärderingen omfattat en sammanställning och analys av AI Swedens omvärld och kontext, framtagen av Rambolls externa expert Stefan Byttner, verksam vid Högskolan i Halmstad. Sammanställningen identifierar nyckelhändelser kopplat till både teknik- och policyutveckling och utgör en grund för att utvärdera i vilken utsträckning AI Sweden har varit lyhörda och anpassat verksamheten utifrån en mycket föränderlig omvärld.

Kvantitativ projektportföljanslys

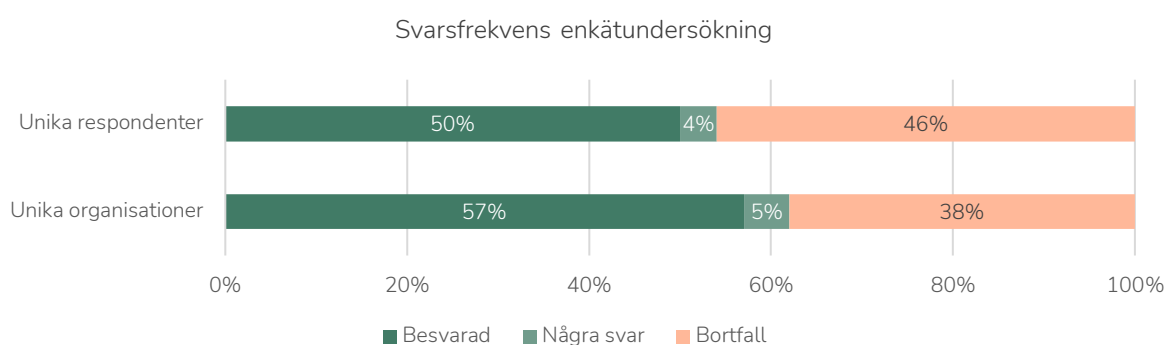
Vi har genomfört en kvantitativ portföljanslys för att systematiskt kartlägga och analysera de projekt som Vinnova har beviljat AI Sweden. Analysen baserades på projektansökningar för 75 projekt och slutrapporter för de 55 projekt som slutrapporterats. Portföljanslysen gjordes genom en strukturerad sammanställning och kodning av data om till exempel deltagande projektpartners, typ av projekt, resultat och koppling till AI Swedens verksamhetsområde.

Kompletterande dokumentstudier gjordes av projektdatabaser från andra finansiärer via primärt Swecris och Tillväxtverkets projektbank för nationell- och EU-finansiering. Merparten av de projekt som identifierades i dessa databaser bestod av beslut om medfinansiering till Vinnovas finansiering, övriga projekt var beviljade

2025 och omfattades därmed inte av utvärderingen. Kompletterande underlag från annan finansiering har inte funnits att tillgå för att göra en fördjupad analys av projektens inriktning och resultat.

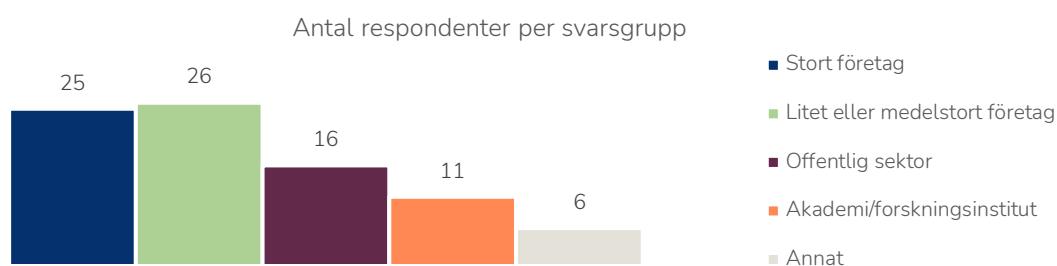
Enkät till partnerorganisationer

För att få en bred förståelse för hur AI Swedens partners nyttjar AI Sweden och vilken nytta de får ut har en enkätundersökning genomförts med 155 partnerrepresentanter från 127 partnerorganisationer. Partners som blivit medlemmar under 2025 och partners som sagt upp sitt medlemskap innan 2024 har inte fått enkäten. Enkätundersökningen skickades ut i slutet av november och låg öppen för svar till och med den 22 december. Drygt hälften av respondenterna har besvarat enkäten, vilket bedöms utgöra ett godtagbart resultat för att kunna dra slutsatser kopplat till de frågeställningar som enkäten berör.

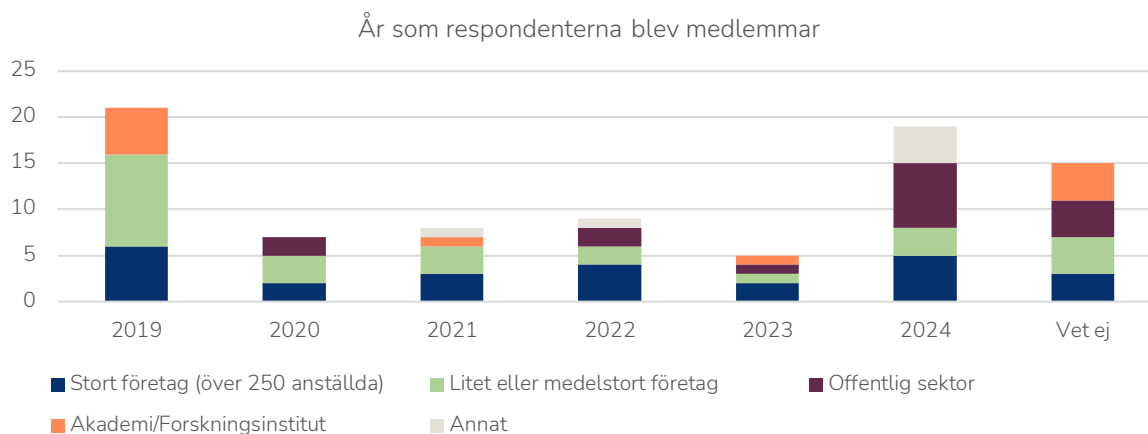
Figur 1. Svarsfrekvens i enkätundersökning

Enkäten besvarades av sammanlagt 84 respondenter, med svaren fördelade enligt följande svarsgrupper: stort företag, litet- eller medelstort företag, offentlig sektor, forskning/akademi och annat. Inom kategorin "annat" återfinns tre startups och en branschorganisation, en stiftelse och en ideell organisation. Fördelningen av respondenter i respektive svarsgrupp är något ojämn, med flest respondenter bland små- eller medelstora företag och stora företag, se Figur 2. Detta är rimligt då dessa grupper utgör en stor andel av AI Swedens partnerbas.

Figur 2. Antal respondenter för varje svarsgrupp.

Bland respondenterna är det en stor andel som varit medlemmar sedan start, men flera som också blivit medlemmar först 2024. Flera respondenter har inte kunnat svara på vilket år de blev medlemmar, se Figur 3.

Figur 3. Året deltagare blev medlemmar

Intervjuer med partnerorganisationer

För att få en fördjupad förståelse för AI Swedens arbete och uppnådda resultat genomfördes semistrukturerade intervjuer med ett urval av partnerorganisationer. Totalt genomfördes 16 intervjuer med partners, utvalda för att säkerställa spridning avseende organisationstyp, geografi och organisationsstorlek. Intervjufrågorna stämades av med Vinnova inför intervjuerna.

Intervjuer med AI Swedens ledning och nyckelpersoner på Vinnova

Inledningsvis genomfördes fyra explorativa intervjuer med representanter från Vinnova och AI Sweden i syfte att skapa en övergripande förståelse för verksamheten, dess insatser och mål. Intervjuerna utgjorde ett centralt underlag för utvecklingen av effektlogik och analysramverk samt bidrog till att identifiera relevanta underlag och datakällor som kunde användas i utvärderingen. I slutet av utvärderingen kompletterades datainsamlingen med en fördjupad intervju med AI Sweden. Denna syftade till att följa upp och fördjupa analysen utifrån teman som framkommit, reda ut eventuella oklarheter samt bekräfta tolkningar.

Löpande och samlad analys

Analys av insamlat data har skett löpande under datainsamlingen där konsultteamet genomfört kontinuerliga analysmöten tillsammans med vår expert Stefan Byttner för att göra bedömningar av AI Swedens verksamhet och nytta.

1.3 Disposition

Denna rapport består av sju kapitel. I det inledande kapitlet redogör vi för utvärderingens syfte, metod och datainsamling. I kapitel 2 ges en bakgrundsbeskrivning av AI Sweden, inklusive varför organisationen grundades, vad AI Sweden erbjuder samt vilka mål och förväntade resultat verksamheten ska bidra till. I kapitel 3 beskriver vi den snabba utvecklingen inom AI-området och den kontext AI Sweden verkar i. I kapitel 4 bedömer vi AI Swedens relevans, det vill säga i vilken utsträckning verksamheten svarar mot de viktigaste behoven och möjligheterna inom AI för Sverige och sina partners. I kapitel 5 bedömer vi organisering och effektivitet, det vill säga i vilken utsträckning AI Sweden har en ändamålsenlig och effektiv organisering för att bidra till uppsatta mål. I kapitel 6 bedömer vi AI Swedens måluppfyllelse, det vill säga i vilken utsträckning verksamheten har nått önskade prestationer, resultat och effekter. I det sjunde och sista kapitlet presenterar vi våra slutsatser och rekommendationer.

2 Om AI Sweden

I följande kapitel ger vi en bakgrundsbeskrivning av AI Sweden. Kapitlet redogör för hur AI Sweden etablerades och vilka överväganden som låg till grund för beslutet. Vidare beskrivs hur AI Swedens verksamhet är organiserad i fyra huvudsakliga områden samt vilka övergripande mål som organisationen ska uppnå.

2.1 AI Sweden etablerades för att påskynda användningen av AI

AI Sweden lanserades våren 2019 som en nationell plattform för tillämpad AI, med syfte att mobilisera och accelerera användningen av AI i svenska företag, offentlig sektor och akademi. Satsningen växte fram genom att Vinnova, i nära dialog med industrin och regioner, identifierade behovet av en stark gemensam infrastruktur och ett ekosystem som kunde knyta ihop fragmenterade initiativ och driva på praktisk användning av AI.

Initiativet byggde bland annat vidare på ett regeringsuppdrag som Vinnova fick 2017 med fokus på att kartlägga AI:s potential i Sverige. Parallellt lanserade regeringen en nationell AI-strategi och industrin mobiliserade. Vinnova finansierade därefter en förstudie som startade 2018 och avslutades vid årsskiftet 2018–2019, vilket ledde till den första basfinansieringen av AI Sweden och invigningen våren 2019. Lindholmen Science Park tog rollen som ansvarig organisation att stå värd för plattformen. Tidiga nyckelaktörer och finansiärer inkluderade bland annat Vinnova, Västra Götalandsregionen och AstraZeneca, och satsningen breddades stegvis till fler regioner, företag, myndigheter och startups. Verksamheten har finansierats genom en kombination av medel så som basfinansiering (från Vinnova), konkurrensutsatta projekt och medlemsavgifter. Finansierade projekt har finansierats genom bland annat Vinnova och Tillväxtverket/Regionalfonden med fokus från allt till uppbyggnad av organisation och erbjudande till fördjupad Fol-samverkan. I projekten har även partners och icke-partners bidragit med finansiering och egen tid (in-kind).

Verksamheten styrs av ett partnerforum där samtliga partners är representerade och av en styrgrupp. I styrgruppen finns representanter från några centrala partnerorganisationer och finansiärer.¹

2.2 Flera behov låg bakom grundandet av AI Sweden

AI Swedens verksamhet riktar sig till en bredd av aktörer inom bland annat akademi, industrin, offentlig sektor och startups. I intervjuer framkommer att behoven inledningsvis handlade främst om medvetandegörande, ambassadörskap och att bygga grundläggande gemensam infrastruktur för tillämpad AI i Sverige. Tidigt i satsningen drevs behoven av teknisk utveckling, särskilt från fordonsindustrin. I två intervjuer betonas dock att fokus har skiftat från det rent tekniska till frågor om tillämpning, ledarskap och kompetensutveckling. Idag har rollen utvecklats till att vara en förändringsagent som driver gemensamma strategier och aktiverar specifika sektorer där utveckling krävs, såsom energi och industri.

¹ <https://www.ai.se/sv/om-oss/styrning>

Sedan starten av AI Sweden har det skett stora förändringar i den breda tillämpningen av regenerativ AI: I intervjuer beskrivs hur lanseringen av ChatGPT hösten 2022 beskrivs som en händelse som accelererat behoven kraftfullt. I en intervju framkommer att AI Sweden redan innan detta hade börjat arbeta med storskaliga språkmodeller, vilket har blivit en central del i att hålla Sverige och Norden konkurrenskraftiga. Detta är inte lika aktuellt idag, då de globala techjättarnas språkmodeller och kapacitet att utveckla dem gjort att de är svåra att konkurrera med. Det som AI Sweden kunde profilera Sverige kring tidigt blev inte längre samma starka konkurrensfaktor. Nationell och internationell positionering har dock fortsatt varit ett viktigt fokusområde för AI Sweden, bland annat genom att bygga spetskompetens och strategiska samarbeten med globalt ledande aktörer inom AI-området.

Under de åren som AI Sweden varit verksamma har det även funnits ett växande behov att stödja offentlig sektor och kommuner. AI Sweden fungerar här som en neutral plattform för att hjälpa dessa aktörer att gå från ”labb till verkstad” och skapa verklig nytta i medborgarnära tjänster.

Ett centralt behov som AI Sweden adresserat är skapandet av starka datamiljöer och en gemensam nationell infrastruktur för att möjliggöra tillämpad AI i praktiken. I en intervju framkommer att detta har inneburit konkreta investeringar i hårdvara och uppbyggnad av Edge Lab. I två intervjuer betonas att detta infrastrukturarbete är avgörande för att Sverige ska kunna ligga i teknikens framkant och hantera de strukturella förändringar som AI medför.

Parallellt med den tekniska infrastrukturen har det funnits ett uttalat behov av att accelerera vägen från forskning till innovation. I en intervju lyfts det fram att AI Sweden har en viktig roll i att säkerställa ett tillämpningsperspektiv, där akademiska resultat omsätts till praktisk nytta, produkter och tjänster för både företag och samhälle. I en annan intervju beskrivs dock att drivkrafterna för att nyttiggöra just akademisk forskning inledningsvis var utmanande att få på plats.

2.3 AI Sweden har organiserat verksamheten inom tre huvudområden

Med utgångspunkt i de behov som identifierats inom tillämpad AI har AI Sweden organiserat sin verksamhet och erbjudande i tre huvudsakliga områden; AI Labs, Adoption och Ecosystem. Därtill har AI Sweden ett antal sektorsinitiativ där resurser från alla tre områden kan ingå. En majoritet av de som arbetar inom sektorinitiativen tillhör Adoption-teamet.

Nedan följer en kort beskrivning av vad arbetet i de olika områdena innefattar.

- » Inom **AI Labs** fokuseras arbetet på att skapa de tekniska förutsättningar som krävs för att driva AI-utvecklingen framåt. I en intervju framkommer att detta innefattar satsningar på teknisk infrastruktur, såsom Edge Lab och direkta investeringar i hårdvara. En central del är att tillhandahålla gemensamma resurser som dataset och delningsmekanismer gör det möjligt för partners att experimentera i en säker miljö. Syftet är att bedriva tillämpad forskning som gör det enklare för organisationer att ta till sig ny teknik.
- » Området **Adoption** fokuserar på att bygga den mänskliga och organisatoriska förmågan att använda tekniken. I flera intervjuer lyfts det fram att behoven har skiftat från rent tekniska frågor till att handla om ledarskap, organisering och utbildning. I en intervju framkommer att området utgör AI Swedens största team, då många organisationer har insett att teknisk tillgång kräver motsvarande

kompetenshöjning för att skapa verklig effekt. Arbetet inkluderar allt från bred folkbildning till riktade insatser för att höja AI-mognaden hos beslutsfattare.

- » Inom **Ecosystem** arbetar AI Sweden med att knyta samman aktörer nationellt och internationellt samt att driva policyfrågor. AI Sweden fungerar här som en nätverksaktör som underlättar värdeskapande mellan partners och driver ett särskilt program för att stödja startups att växa. I en intervju beskrivs en omfattande internationell strategi där man byggt relationer med ledande miljöer i bland annat Kanada och USA, samt etablerat samarbeten med globala techjättar som bland annat NVIDIA och OpenAI. Dessutom betonas vikten av det nordiska samarbetet för att hålla en gemensam front i frågor om etik och konkurrenskraft.
- » **Sector Initiatives**, adresserar specifika utmaningar inom utvalda sektorer som offentlig sektor, energi, hälso- och sjukvård, fordonsindustrin och kommuner. Fordonsindustrin var en sektor som tidigt var i fokus tillsammans med aktörer som exempelvis Volvo. Sedan dess har det funnits ett växande behov att samlas inom exempelvis energi och kommunsektorn. AI Sweden agerar här som en neutral plattform som hjälper exempelvis kommuner att navigera i teknikutvecklingen och skala upp fungerande lösningar genom att dela erfarenheter mellan olika regioner.

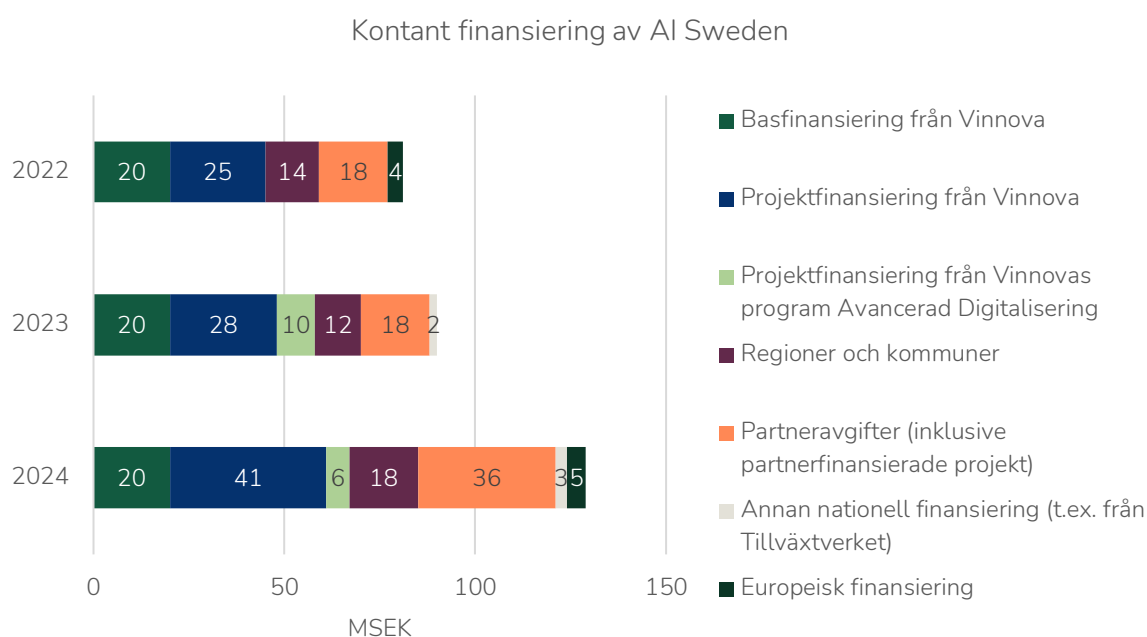
I tabellen nedan ges exempel på AI Swedens verksamhet inom respektive område.

Tabell 2. AI Swedens verksamhet fördelat efter huvudområden

AI Labs	Adoption	Ecosystem	Sector initiatives
Forskning och innovation. Teknisk spetsforskning inom språkmodeller (NLU), AI-säkerhet, integritetsbevarande tekniker och bildanalys	AI transformation. Metoder och stöd för att hjälpa organisationer att gå från experiment till storskalig operationalisering och verksamhetsnytta.	Nätverk och mötesplatser. Regional närvaro genom geografiska noder som bygger regionala ekosystem och stora mötesplatser som Sweden Innovation Days.	Offentlig sektor. Effektivisering av välfärden genom gemensamma AI-lösningar för textuppgifter och digitala assistenter för myndigheter och kommuner.
Teknisk infrastruktur. Gemensamma miljöer såsom Edge Lab, testbäddar för federerad inlärning och tekniska basplattformar för databearbetning	Talangprogram. Program för talangförsörjning på olika nivåer för att stärka den nationella kompetenspoolen med nationella och internationella experter.	Startupprogram Stöd till tillväxtbolag genom community-byggnad, resurser och nätverk som accelererar svenska AI-startups.	Hälso- och sjukvård. Informationsdriven vård med fokus på medicinsk språkteknologi, prediktionsmodeller och säkra plattformar för känsliga hälsodata.
	Kompetensutveckling. Utbildningsinsatser och strategiska verktyg för att höja partnerorganisationers AI-mognad och paketera kunskap för spridning	Internationell samverkan med internationella hubbar (t.ex. Kanada och Singapore).	Energi och klimat. Hållbarhetslösningar som visualiserar framtidens elsystem och kartlägger svensk kompetens inom AI för klimatets tjänst.
			Automotive. Framtidens mobilitet t.ex. kostnadsbesparingar i tillverkningen, starkare dataskydd, system för autonoma fordon.

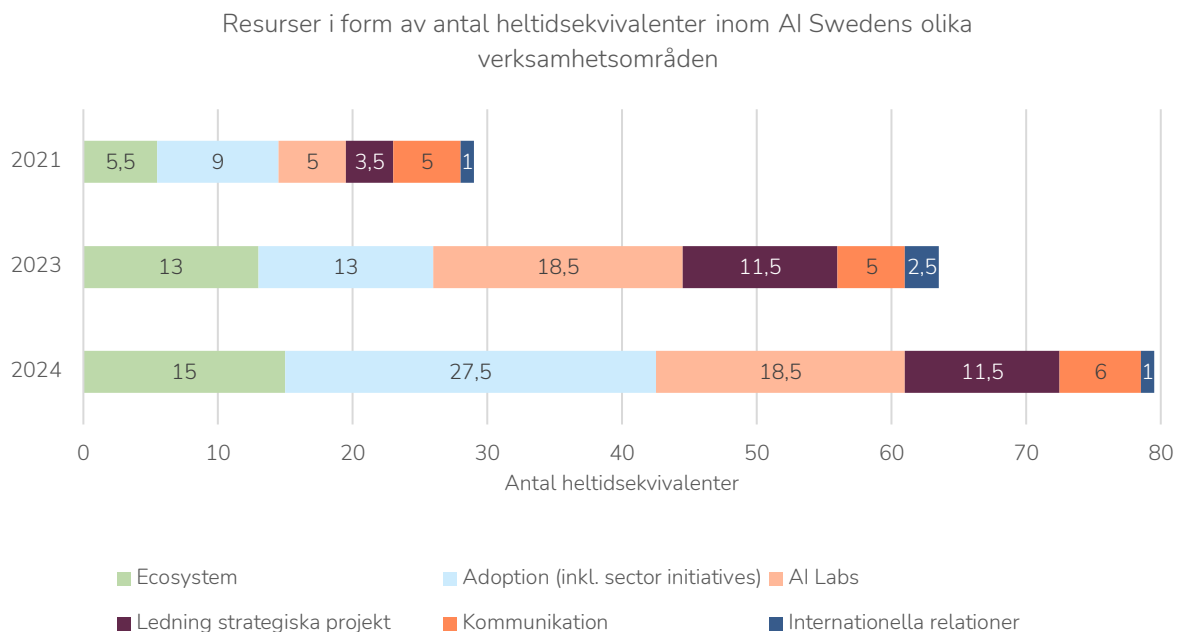
2.4 AI Swedens finansiering och resurser har succesivt ökat

AI Sweden är finansierat genom en kombination av finansieringskällor. Vinnova har sedan start stått för majoriteten av finansieringen. Mellan 2022 och 2024 har Vinnovas andel av den totala finansieringen minskat, vilket också varit en medveten ambition av AI Sweden. Finansiering från partners (inklusive partnerfinansierade projekt) har dubblerats mellan 2023 och 2024. Regioner och kommuner har totalt bidragit med mellan 12 och 18 miljoner kronor i finansiering för regionala noder mellan 2022 och 2024. Andra nationella och europeiska finansiärer står för en mindre andel av den totala finansieringen.

Figur 4. Kontant finansiering av AI Sweden 2022–2024. Källa: AI Sweden. Not: Siffrorna är uppskattad sammantagen finansiering över upp till 10 vårdorganisationer och inte exakta siffror.

Sedan uppstarten av AI Sweden har verksamheten kontinuerligt utvecklats och utökats i omfattning. I figuren nedan framgår AI Swedens resurssättning av olika delar av verksamheten i form av heltidsekvivalenter för tre av verksamhetsåren (2021, 2023 och 2024). Sammanställningen inkluderar ej uppskattning av heltidsekvivalenter genom in-kind från partners. De verksamhetsområden som är störst är Adoption (där resurser för sektorsinitiativen ingår) och AI Labs. Resurserna för AI Labs har varit oförändrade de senaste åren, medan Adoption och Ecosystem har ökat.

Figur 5. Resurser i form av heltidsekvivalenter inom AI Swedens olika verksamhetsområden. Källa: Projektansökan för basfinansiering 2021-04223 och Annual reports för 2023 och 2024

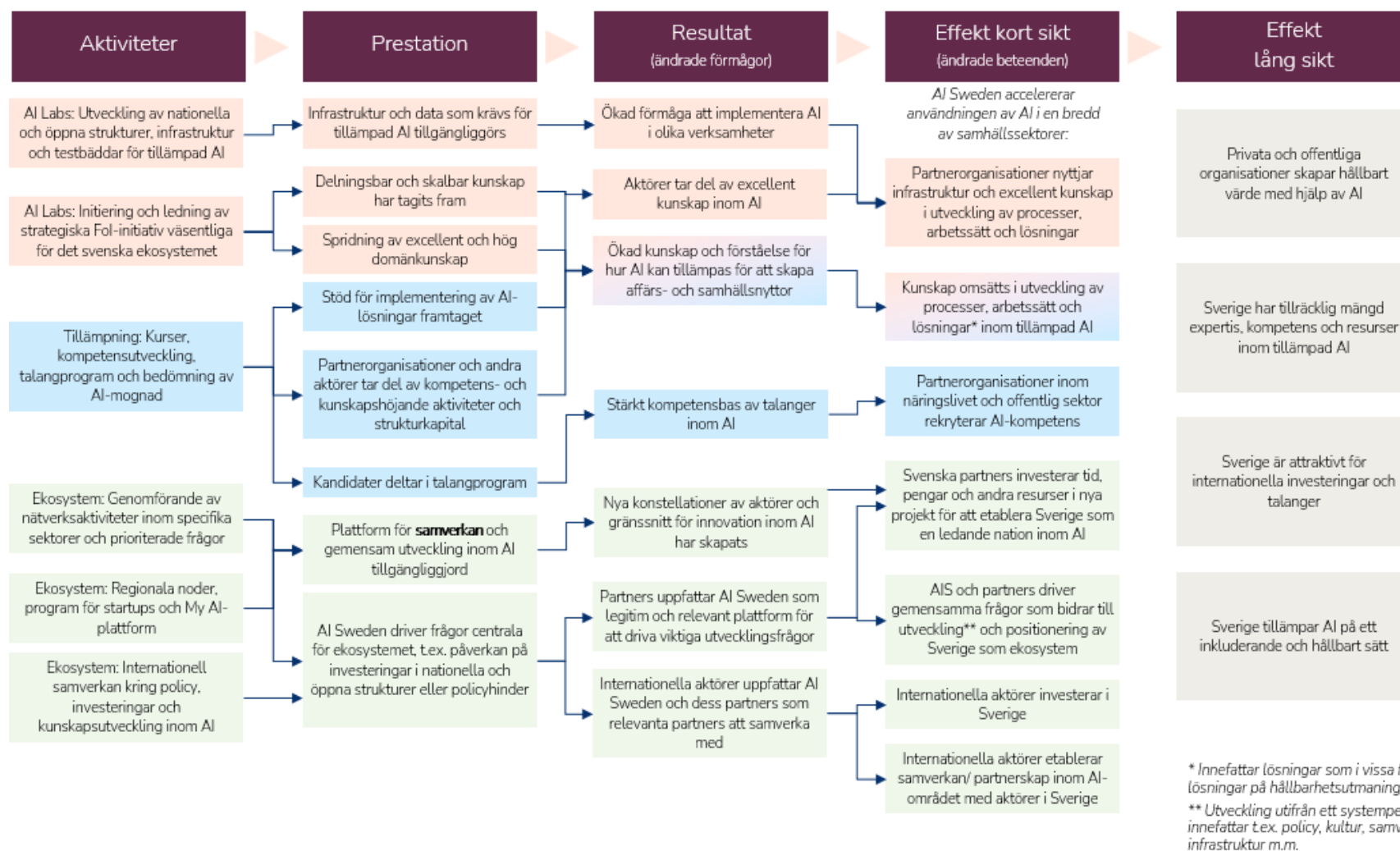
2.5 AI Sweden ska bidra till en accelererad AI-användning

I ansökan och återrapportering av resultat av den basfinansiering som Vinnova har tillhandahållit beskrivs ett stort antal mål och förväntade resultat som AI Sweden ska bidra till. Verksamhetens övergripande mission är att accelerera användning av AI som gynnar vårt samhälle, konkurrenskraft och invånare. På lång sikt har ambitionen varit att bidra till:

- » Privata och offentliga organisationer skapar hållbart värde med hjälp av AI.
- » Sverige har tillräcklig mängd expertis, kompetens och resurser inom tillämpad AI.
- » Sverige är attraktivt för internationella investeringar och talanger.
- » Sverige tillämpar AI på ett inkluderande och hållbart sätt.

För att åstadkomma detta bedriver AI Sweden en verksamhet som ska stärka Sveriges förutsättningar och position genom tillhandahållande av infrastruktur, kunskapsutveckling och spridning, nätverk, samverkan och internationell positionering. En ambition är att verksamheten ska bidra till följdinvesteringar och uppväxling av kapital som investeras in i AI Sweden.

Ramboll har tagit fram en övergripande effektlogik för AI Sweden för att illustrera hur verksamheten förväntas bidra till resultat och effekter, se Figur 5.

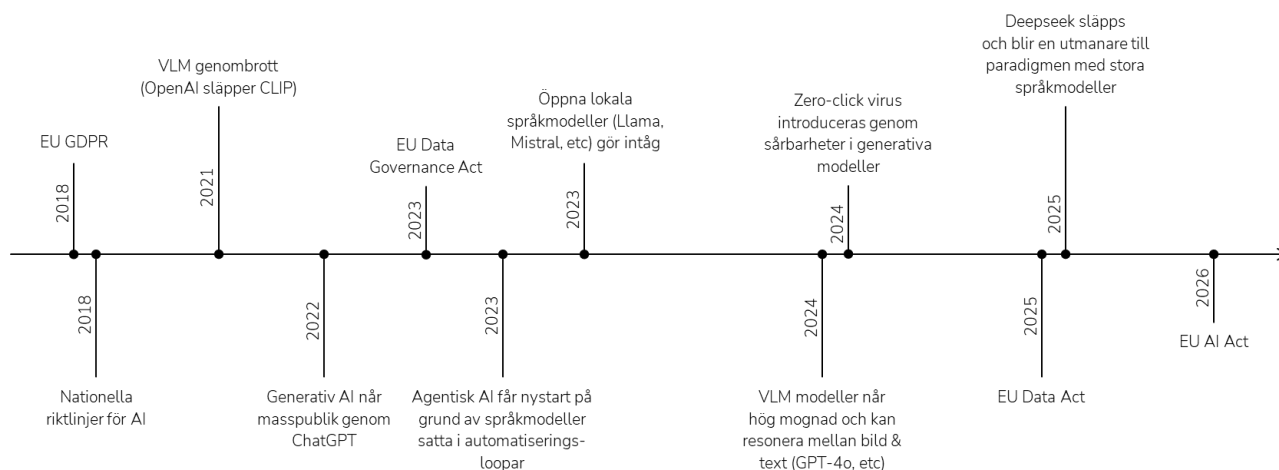
Figur 6. Effektlogik för AI Swedens verksamhet. Källor: Annual reports, slutrapporter för Vinnovas finansiering av AI Sweden samt inledande intervjuer med AI Sweden och Vinnova.

3 AI Swedens kontext

I följande kapitel ger vi en översikt av den kontext inom vilken AI Sweden verkar. Kapitlet belyser centrala händelser i AI-utvecklingen under det senaste decenniet och hur AI har gått från att främst vara en teknisk fråga till att i allt högre grad utgöra en strategisk ledningsfråga. Vidare beskrivs hur AI tillämpas inom olika sektorer samt hur Sverige står sig i internationella jämförelser inom AI-området.

3.1 AI har blivit en integrerad del i nästan alla organisationer

Under de senaste tio åren så har artificiell intelligens utvecklats från att vara ett avgränsat forsknings- och teknikområde till att bli en viktig komponent i hur organisationer fungerar och utvecklas. Utvecklingen har varit relativt snabb. Djupinlärning slog igenom i början av 2010-talet och det ledde till att utvecklingen inom AI-området intensifierades både inom industri och akademi. Mot mitten av 2010-talet så gjorde kombinationen av tillgängligheten av stora datamängder, kraftfullare beräkningsresurser och tillgång till öppna ramverk för maskininlärningsalgoritmer att det blev enklare att utveckla lösningar på problem som tidigare varit svåra eller omöjliga att lösa på andra sätt, exempelvis bild- och taligenkänning samt generering av nytt datamaterial. Från omkring 2018 och framåt präglades utvecklingen av i allt högre grad av institutionalisering och samordning, ex. nationella riktlinjer för AI, då positionen för området inte längre enbart handlade om teknisk utveckling, utan blev en samhälls- och konkurrenskraftsfråga. Flera regleringar började göra inträde från denna tidpunkt och framåt och har varit drivet inom EU för att styra den digitala transformationen av den europeiska marknaden; exempelvis GDPR (2018-), Data governance Act (2023-), Data Act (2025-) och AI Act (2026-).

Ett nytt skifte inträffade 2022 i och med genombrottet för generativ AI. Stora språkmodeller och andra generativa tekniker gjorde AI känt för allmänheten och tillgängligt för mycket bredare grupper av användare och flyttade tillämpningen av AI från specialistfunktioner till kunskapsintensiva delar av organisationer. Efter att språkmodellerna introducerades, så har förmågorna hos dessa AI-modeller utvecklats i hög takt under de senaste åren till kapabla multimodala modeller som kan hantera kombinationen av flera olika typer av data i sina resonemang.

Under 2023 så fick agentisk AI ett genombrott genom att språkmodeller började användas i agentloopar som löser större komplexa problem på ett autonomt sätt. Den agentiska AI:n användes tidigt för att simulera miljontals scenarier av olika händelser, inklusive sociala interaktioner. Under denna period så påbörjar också sök-motorer omvandlas till svars-motorer; i stället för att ge en lista på hemsidor så sammanfattar AI informationen direkt som ett svar på sökningen. Tidiga lokala öppna språkmodeller gjorde intåg (exempelvis Llama, Mistral, Jais), vilket bröt monopolet som kommersiella aktörer hade och möjliggjorde att hålla känsliga data inom organisationen, vidareträna modellerna på lokala språk, att modellerna kan granskas och valideras, etc.

Under 2024 presenterades VLM-modeller (vision-language models) med förmågan att resonera kring innehåll i bilder och videoklipp. Sårbarheten hos generativa modeller påvisades genom introduktionen av "zero-click" virus² i eposttillämpningar, vilket innebär att t.ex bilder kan kodas med information som den generativa modellen automatiskt tolkar. Under 2024 introduceras även EU's AI-förordning som innebär en risk-klassificering av AI-system som ett sätt att skydda grundläggande rättigheter, skapa transparens och bygga förtroende för AI-lösningar inom EU.

3.2 AI har blivit en strategisk ledningsfråga

Viktiga händelser under de senaste tio åren har dels varit att skalbar beräkningskraft har blivit verklighet på grund av molnplattformarnas mognad. En annan händelse har varit tillgången på de öppna modellerna och verktygen som har lett till en snabb spridning av kompetens för att utveckla och anpassa AI-modeller. Genombrottet hos allmänheten med generativ AI (från 2022-) har lett till att AI har blivit ett brett produktivitetensverktyg och allmänt välkänt i samhället.

Dessa händelser har lett till att AI har blivit en strategisk ledningsfråga och inte enbart en teknisk fråga. Många organisationer har fått ett förflyttat fokus från om det går att skapa värde med AI, till hur de ska skapa värde med AI. Under de senaste åren har det samtidigt funnits ett stort behov att förstå hur man tar AI-lösningar från piloter till drift inom alla tillämpningsområden.

3.3 Olika typer av tillämpning i olika sektorer

Tillämpning av AI sker idag i en stor bredd av samhällssektorer, där AI Sweden har haft ett särskilt fokus på fordon, energi, SMF (små och medelstora företag) och innovationsstöd, hälso- och sjukvård, samt kommuner och civilsamhälle. Samtliga av dessa områden har varit påverkade av utvecklingen inom tillämpad AI. Inom fordonsområdet så har autonoma system, avancerat förarstöd, samt simulering och digitala tvillingar varit viktiga AI-tillämpningar. Inom Energi-sektorn har tillämpningar varit prognostisering (av produktion och efterfrågan), optimering av elnät samt underhåll av kritisk infrastruktur.

För SMF och innovationsstöd så har det varit en hög variation av tillämpningar, men vanliga tillämpningar har varit prognoser, automations- och robotiseringsprocesser, kundanalys och kundsupport. Inom hälso- och sjukvård så har AI t.ex använts för bilddiagnostik, kliniskt beslutsstöd samt resurs och vårdplanering. Inom kommuner och civilsamhälle så har fokus legat på tillämpningar inom effektivare administration, olika typer av välfärdstjänster samt planering och analys.

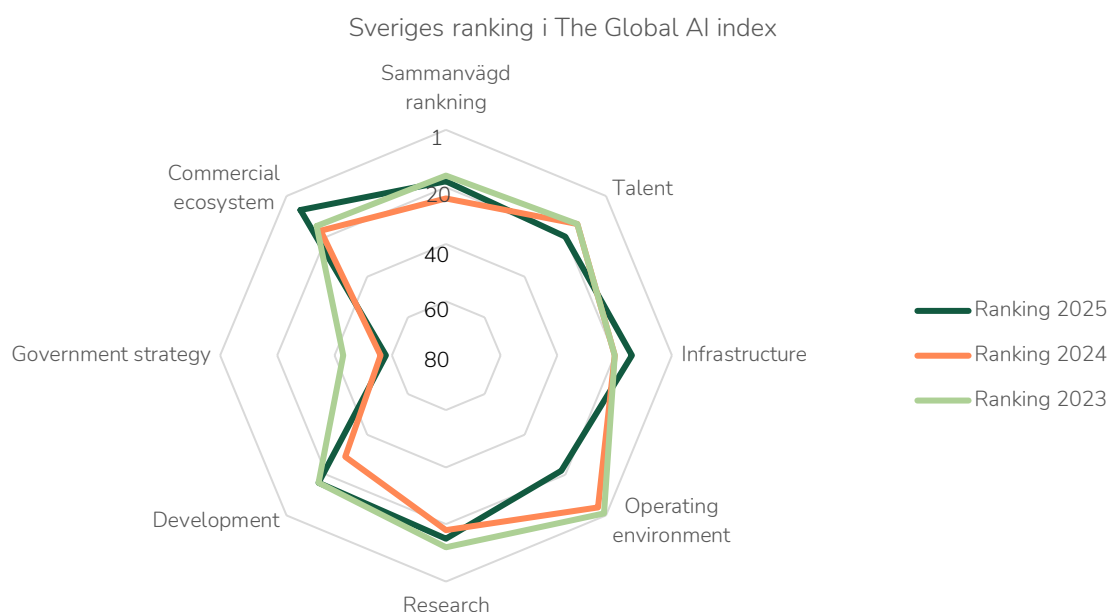
² <https://arxiv.org/abs/2403.02817>

3.4 Sverige i en internationell jämförelse inom AI

Internationella jämförelser visar att Sverige har relativt goda förutsättningar inom flera delar av AI-ekosystemet, men också tydliga strukturella svagheter som riskerar att hämma det långsiktiga värdeskapandet. Enligt "The Global AI index"³ (publicerad i december 2025) rankas Sverige på 19:e plats globalt avseende samlad AI-kapacitet, vilket innebär en förbättring jämfört med föregående år då Sverige placerades på 24:e plats, se Figur 6. Indexet sammanväger flera dimensioner, däribland talang, infrastruktur, operationell miljö, forskning och utveckling, regeringsstrategi, kommersialisering samt skala och intensitet.

Bakom den samlade placeringen döljer sig dock betydande variationer mellan olika dimensioner. Sverige bedöms ha ett välutvecklat kommersiellt AI-ekosystem och rankas på åttonde plats inom kommersialisering, medan regeringsstrategin bedöms som relativt svag med en placering på 59:e plats. Därtill har Sveriges position inom den operationella miljön försvagats de senaste åren, från en andraplats år 2023 till plats 23 år 2025.

I intervju med AI Sweden lyfts samtidigt att indexet främst mäter ett lands förutsättningar för AI-drivet värdeskapande, snarare än faktiskt realiserat värde. AI Sweden pekar även på begränsad insyn i de bakomliggande bedömningarna, men framhåller att indexet ändå kan fungera som ett relevant referensunderlag, trots att det inte fångar hela bredden av pågående initiativ och insatser.

Figur 7. Sveriges ranking i The Global AI Index.

³ <https://observer.co.uk/data/global-ai>

4 AI Swedens relevans

I följande kapitel presenteras vår bedömning av AI Swedens relevans. Vi besvarar följande frågor ur analysramen:

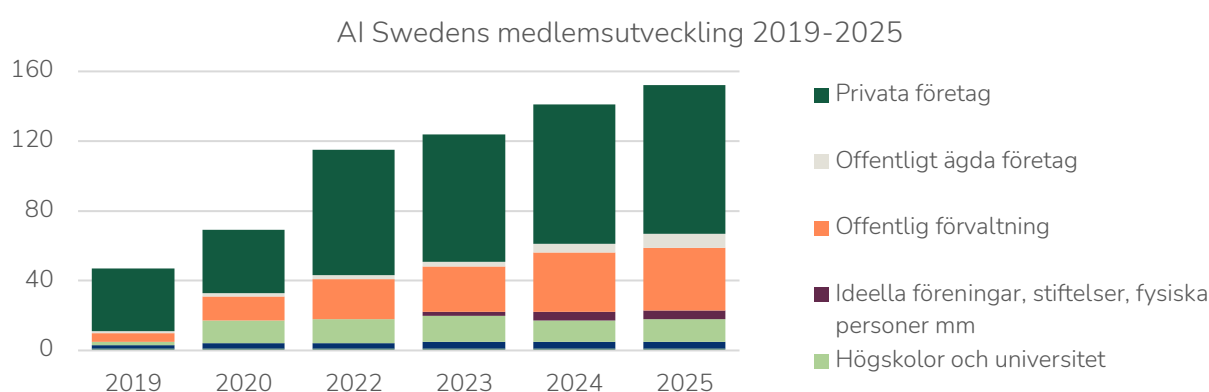
- » Hur och i vilken utsträckning har AI Sweden anpassat och utvecklat verksamheten utifrån utvecklingen inom AI sedan 2019?
- » I vilken utsträckning har AI Sweden attraherat relevanta aktörer och utvecklat verksamheten för att svara mot olika aktörers behov?
- » I vilken utsträckning är AI Swedens verksamhet relevant för att positionera Sverige internationellt som ledande inom AI?

4.1 AI Sweden samlar en stor bredd av aktörer

Ramboll bedömer att AI Sweden framgångsrikt har samlat en stor bredd av aktörer med en stadigt växande medlemsbas. De aktörer som medverkar bedöms vara relevanta och AI Sweden kompletterar andra befintliga nätverk. AI Sweden når också ut brett, inte bara till partners utan även till andra aktörer, särskilt i projekten där många fler aktörer än partners är engagerade.

4.1.1 Antalet medlemmar har växt stadigt

Sedan etableringen av AI Sweden 2019 har antalet partners till AI Sweden ökat successivt. Ökningen har varit särskilt tydlig under de första åren för att sedan landa på mellan 8 till 14 procent tillväxt mellan 2022 och 2025. Ökning har skett inte minst bland offentlig förvaltning och privata företag medan antalet partners inom högskola, universitet och forskningsinstitut har legat mer stabilt. En förklaring till detta kan vara att det finns färre av dessa aktörer och att AI Sweden tidigt knutit till sig några av de främsta aktörerna inom dessa segment.

Figur 8. Förändring i medlemmar i AI Sweden mellan 2019–2025 (notera att data för 2021 saknas). Källa: AI Swedens hemsida.

I såväl enkätundersökning och intervjuer med partners pekas offentlig sektor ut som en viktig målgrupp för AI Sweden men även stora företag och SMF lyfts av många som centrala målgrupper. Samtidigt framkommer att rollen för exempelvis offentlig sektor varierar, där vissa ser sig som en finansiär snarare än en målgrupp. Till exempel regioner kan både ha rollen som en viktig målgrupp kopplat till sektorsfokus

De aktörer som flera ser som en viktig aktör inom tillämpad AI men som inte ingår i AI Sweden innefattar aktörer som WASP, Spotify, DIGG, IMY, Lovable och Uppsala universitet. Flera av dessa organisationer, t.ex. WASP, DIGG, IMY och Uppsala universitet har dock medverkat i några av de projekt som AI Sweden genomfört. Även globala aktörer som NVIDIA nämns av flera aktörer som viktiga. NVIDIA ingår inte som formell partner i AI Sweden men i intervjuer framkommer att AI Sweden har en aktiv kontakt med bolaget och har samarbetat med dem i projektet GPT-SWE.

4.1.3 AI Swedens Vinnovafinansierade projekt når ut bredare än till de som är partners

Ramboll har analyserat den portfölj av projekt som fått medel beviljade via Vinnova, vilket motsvarar drygt hälften av AI Swedens totala finansiering. Totalt 187 unika aktörer har medverkat som projektparter i Vinnova-finansierade projekt. Cirka 60 av organisationerna har varit/är partners, vilket indikerar ett överlapp mellan partners och de aktörer som deltar i finansierade projekt. Samtidigt framgår att en stor del av partnerorganisationerna inte deltar som projektparter. 150 organisationer som är eller någon gång har varit partners har inte medverkat som projektpart i något Vinnova-finansierat projekt. Det innebär att partnerrollen i sig inte innebär ett aktivt deltagande i projekten. Däremot kan partners ha deltagit på annat sätt än som projektpart.

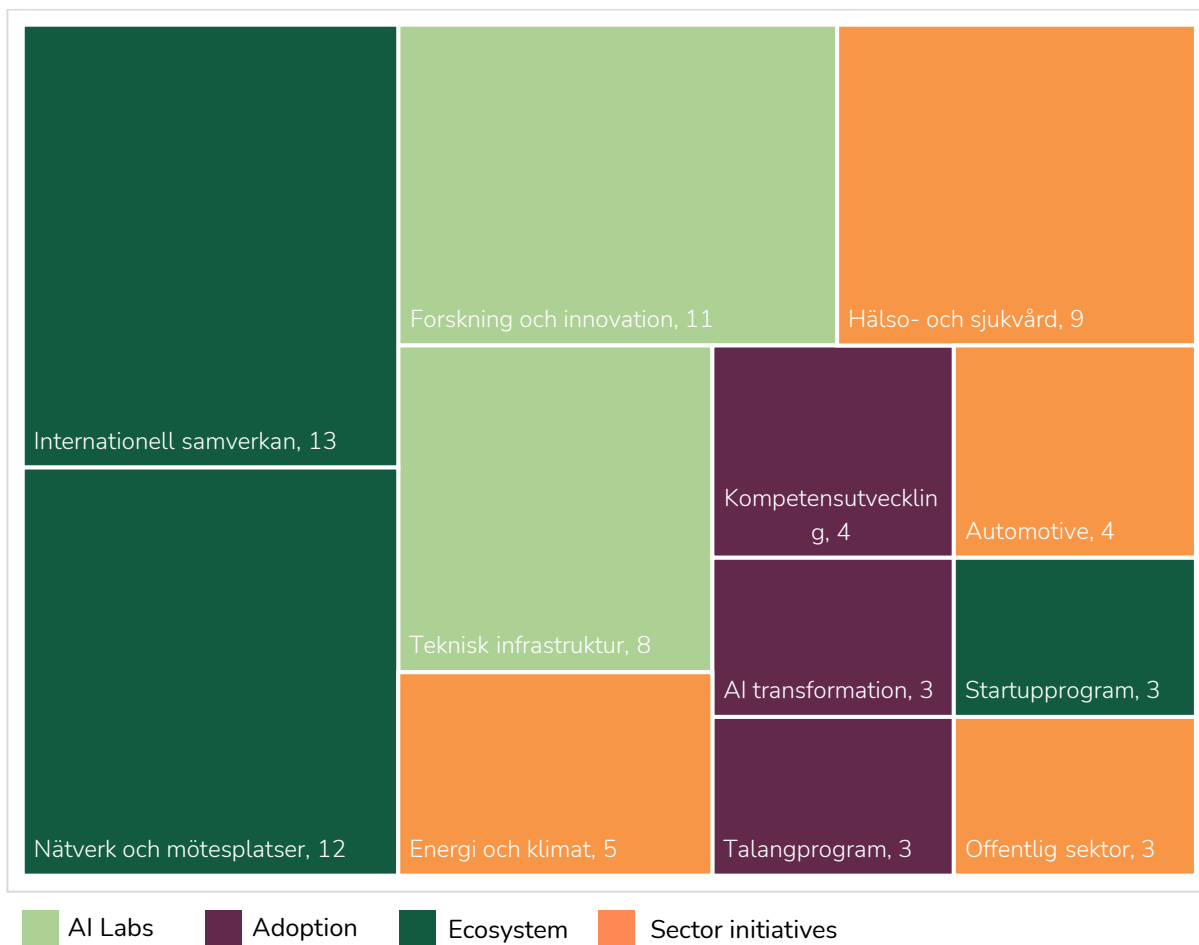
Analysen visar även att deltagandet i projekten är koncentrerat till ett mindre antal aktörer. Bland de organisationer som deltagit i flest projekt återfinns 11 av 12 partnerorganisationer. Alltså är de mest frekventa projektaktörerna i stor utsträckning också en del av partnerstrukturen.

Tabell 4. Organisationer som medverkat i flest projekt

Organisationer	Antal projekt
RISE Research Institutes of Sweden AB	17
Västra Götalandsregionen	16
Region Halland	11
ZENSEACT AB	7
Örebro universitet	7
Göteborgs universitet	6
Högskolan i Halmstad	5
Region Stockholm	5
Lunds universitet	5
Linköping Science Park AB	5
Santa Anna IT Research Institute AB	5
AstraZeneca AB	5

4.2 Portföljen innefattar en bredd av insatser

AI Swedens projektportfölj består av insatser inom fyra huvudsakliga områden: 1) AI Labs 2) Adoption 3) Ecosystem och 4) Sector initiatives. Figuren nedan visar antalet projekt per område som medfinansierats av Vinnova. Därutöver genomför AI Sweden andra projekt med annan finansiering, men där strukturerad data om inriktning och resultat saknas.

Figur 10. AI Swedens projektportfölj

Projekten inom AI Labs fokuserar på att utveckla gemensamma resurser samt driva avancerad teknikutveckling. Arbetet omfattar både forskning och utveckling av teknisk infrastruktur. Inom forsknings- och innovationsinsatser ligger fokus på språkteknologi, där utvecklingen av svenska språkmodeller har stärkt offentlig sektors möjligheter att använda tekniken i praktiken. Arbetet inkluderar även studier av AI-säkerhet och integritetsbevarande metoder för att minska risker för snedvridningar och andra oönskade effekter i modeller. Parallellt tillhandahålls tekniska miljöer för experiment och utveckling, exempelvis Edge Lab och testbäddar för federerad inlärning. Genom gemensamma plattformar, såsom Basplattform för databearbetning och analys (Balsam), blir det enklare för partners att etablera datalabb och samarbeta kring data och modeller.

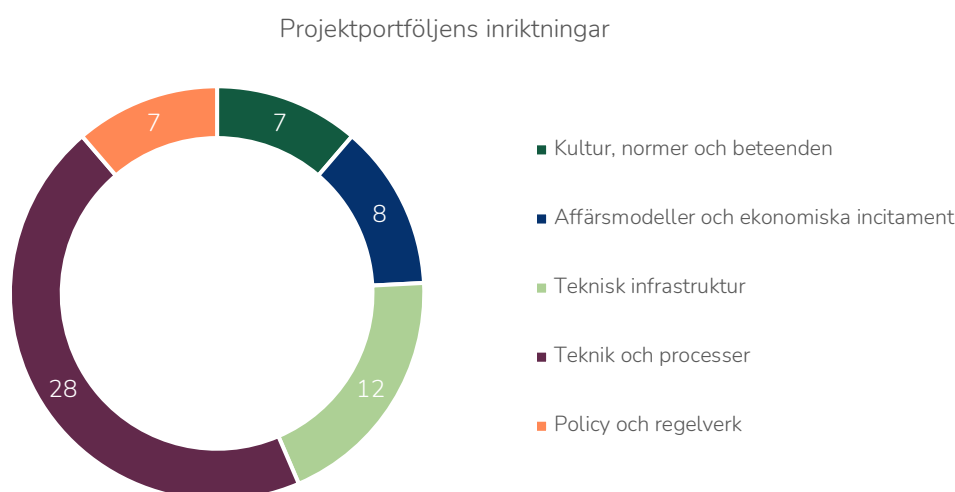
Projekten inom Adoption fokuserar på att stödja organisationer i att gå från pilotprojekt till praktisk användning av AI. Arbetet omfattar metodstöd och strategisk rådgivning för att skala upp tillämpningar. Kompetensförsörjningen stärks genom talangprogram där deltagare arbetar hos partnerorganisationer och bidrar till utvecklingsarbete samtidigt som den nationella kompetensen byggs upp. Dessutom erbjuds utbildning och stöd som hjälper partners att använda tillgängliga resurser och utveckla sin kompetens, vilket ökar nyttan av deltagandet i verksamheten.

Projekten som ligger under Ecosystem syftar till att stärka samverkan mellan aktörer nationellt och internationellt. Genom geografiska noder etableras regional närvaro som kopplar samman lokala organisationer med nationella resurser och sprider kunskap. Startupprogrammet stödjer utvecklingen av svenska AI-företag genom att tillhandahålla resurser och öka deras synlighet. Arbetet omfattar även internationella samarbeten.

Kategorin Sector Initiatives omfattar sektorsspecifika insatser inom områden där domänkunskap och tillgång till data är avgörande. Inom hälsoområdet arbetar projekten med att göra hälsodata tillgänglig för forskning och att införa prediktiva modeller i klinisk verksamhet. Inom offentlig sektor utvecklas gemensamma lösningar för att effektivisera administration, exempelvis digitala assistenter. Initiativ inom energi och klimat tar fram verktyg för att analysera framtida energibehov och kartlägga hur AI kan bidra i klimatarbetet. Inom mobilitet utvecklas dataset och metoder för autonoma fordon och smarta transportsystem.

4.2.1 Portföljen fokuserar i huvudsak på teknikutveckling, men även andra systemdimensioner

Ramboll har analyserat AI Swedens projektportfölj (exklusive finansiering för noder och grundfinansiering) utifrån ett systemperspektiv. Det innebär att vi analyserar vilka dimensioner (teknik, policy, infrastruktur, affärsmodeller och kultur/normer) som projekten utforskar. Projekten handlar inte enbart om teknikutveckling, utan även om att bygga infrastruktur, utveckla policy, kompetens och stärka ekonomiska förutsättningar.

Figur 11. Projektportföljen fördelad efter fokusområden

Den första dimensionen rör utveckling av processer och teknik och omfattar den största delen av projekten. Här ingår utvecklingen av storskaliga språkmodeller, såsom GPT-SW3 och kommande multimodala modeller, som syftar till att ge Sverige tillgång till gemensamma resurser för avancerad texthantering. Projektet Svea visar hur sådana lösningar kan användas i offentlig sektor för att spara tid och förbättra kvaliteten i administrativt arbete..

Den andra dimensionen gäller teknisk infrastruktur. Fokus ligger på att skapa de miljöer som krävs för att utveckla och använda AI på ett säkert sätt. Edge Lab och Federated Learning Testbed undersöker exempelvis hur maskininlärning kan ske decentraliserat, så att data stannar hos den som äger den medan resultat och modeller delas. Andra initiativ, såsom Basplattform för databearbetning och analys (Balsam), har utvecklat lösningar för databearbetning som gör det enklare att etablera nya datalabb.

Den tredje dimensionen handlar om policy och regelverk. Projekten behandlar juridiska och etiska frågor som påverkar hur AI kan utvecklas och användas. Datarätt Innovation har till exempel tagit fram arbetssätt

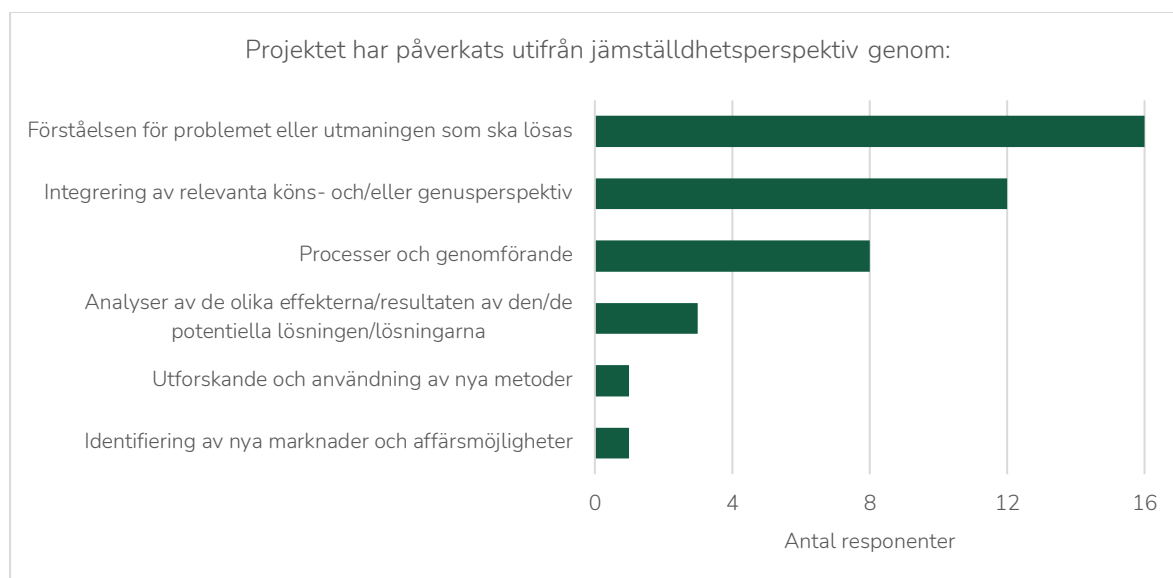
för att hantera juridiska risker tidigt i innovationsprojekt. Internationella samarbeten fokuserar på styrning av AI och tekniker för att skydda integritet, i linje med nya regulatoriska krav. Arbetet omfattar även utveckling av etiska riktlinjer, exempelvis vägledning för barncentrerad AI.

Den fjärde dimensionen rör kultur, beteenden och värderingar. Här finns exempelvis talangprogram och samarbeten med utbildningsaktörer. Här finns även projekt som använder sig av interdisciplinära expertgrupper som bidrar till att förstå kulturella sammanhang och identifiera samt motverka snedvridningar i AI-modeller.

Den femte dimensionen avser affärsmodeller, ekonomiska incitament och kapital. Syftet är att stärka de ekonomiska förutsättningarna för AI-utveckling och användning. Startup-program stödjer tillväxt i nya företag, medan andra initiativ analyserar möjligheterna att mobilisera riskkapital. För små och medelstora företag fokuserar arbetet på att synliggöra konkret affärsnytta för att motivera investeringar i AI.

4.2.2 Projekten arbetar med jämställdhet i olika utsträckning

Projektet arbetar systematiskt med jämställdhet på olika sätt och i olika grad. I Vinnovas enkät till avslutade projekt svarade 29 projekt på frågan om de arbetat aktivt och systematiskt med att integrera ett jämställdhetsperspektiv (kön och/eller genus). Av dessa uppgav 72 procent (21 projekt) att de har gjort det. Diagrammet nedan visar hur projektkoordinatorerna beskriver att jämställdhetsperspektivet har påverkat projekten. De anger framför allt att perspektivet har bidragit till en fördjupad förståelse av den utmaning som projekten adresserar samt till integrering av relevanta köns- och genusperspektiv i projektens utformning. Flera koordinators lyfter också att perspektivet har påverkat projektens processer och genomförande. Färre projekt uppger att jämställdhetsperspektivet har påverkat analyser av resultat och effekter, utforskande av nya metoder eller identifiering av nya marknader och affärsmöjligheter.

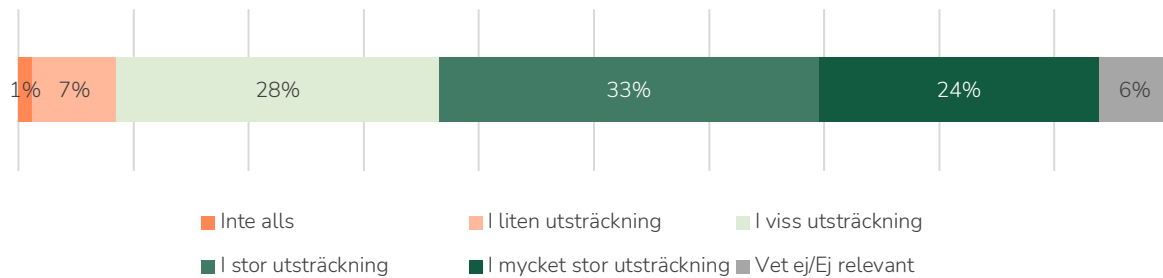

Figur 12. Enkätsvar om projektkoordinatorers uppfattning om hur jämställdhetsperspektivet har påverkat projekt

4.2.3 Relevanta projekt för att utveckla Sveriges ekosystem inom AI

Det råder en tydlig samsyn bland parterna att AI Swedens projekt är relevanta för att utveckla Sveriges ekosystem inom AI, se figuren nedan. En stor majoritet bland partners upplever att AI Sweden initierar och genomför relevanta projekt. De mer negativt inställda svaren finns bland företag.

AI Sweden initierar och genomför projekt som är relevanta för att utveckla Sveriges ekosystem inom AI (n=82)

Figur 13. Enkät svar om AI Swedens relevans för Sveriges ekosystem inom AI

4.2.4 Flera projekt har relevans för internationell positionering

Flera av AI Swedens projekt har en specifik inriktning på internationellt samarbete eller relevans för internationell positionering av Sverige som ett AI-land. Genomgången av projektportföljen visar att flera projekt har haft fokus på teknisk utveckling i framkant, strategiska samarbeten, internationell synlighet och sektorsspecifika satsningar med internationell koppling (i huvudsak inom hälso- och sjukvård).

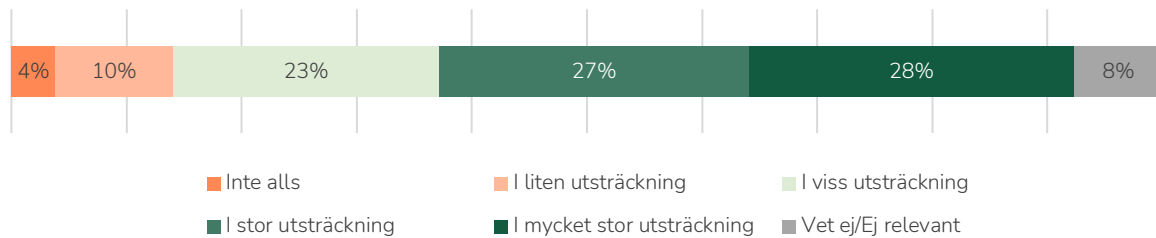
Projekt som Språkmodeller för svenska myndigheter och satsningar inom Applied Language Technology har haft inriktningen att stärka Sveriges roll inom europeisk språkteknologi och deltagande i större EU-initiativ såsom TrustLLM och DeployAI. På motsvarande sätt har utvecklingen av tekniska miljöer inom Edge Learning Lab bidragit till internationell samverkan och uppmärksamhet, bland annat genom samarbeten och engagemang från globala forsknings- och industriparter.

Rambolls genomgång visar även att projekt med fokus på internationell samverkan har bidragit till att stärka Sveriges närvaro i globala AI-ekosystem. Etableringar och samarbeten kopplade till verksamheten i Kanada, exempelvis genom samverkan med Mila, WASP och Unity Health Toronto, har skapat plattformar för kunskapsutbyte. Projekt som utvecklade samarbeten med AI Singapore och SGInnovate har bidragit till positionering inom frågor som AI-styrning och integritetsskydd, medan deltagande i internationella forum och konferenser, såsom RSA Conference (cybersäkerhet) i USA, har stärkt kontaktytor inom säker AI och innovationsinfrastruktur.

Vidare framgår att projekt som möjliggjort deltagande i Sweden Innovation Days har fokuserat på ökad internationell synlighet genom att samla deltagare från ett stort antal länder och exponera svenska AI-initiativ för en global publik. Även satsningar kopplade till Edge Learning Consortium, där internationella industriparter bidragit med tekniska resurser, indikerar att infrastrukturen uppfattas som relevant och attraktiv i ett internationellt sammanhang.

I Rambolls enkät framkommer att AI Sweden har viss, hög eller mycket hög relevans för merparten av partners inom drivandet av samverkan och utvecklingsfrågor med internationella aktörer, se figuren nedan. Partners inom offentlig sektor är särskilt positiva. Små och medelstora företag upplever i lägre utsträckning än de övriga aktörstyperna att AI Sweden är en relevant part i samverkan med internationella aktörer inom AI. Bland de övriga svarsgrupperna är svaren i huvudsak positiva.

AI Sweden är en relevant part för att driva samverkan och utvecklingsfrågor med internationella aktörer inom tillämpad AI (n=78)

Figur 14. Enkät svar om AI Swedens relevans för att driva samverkan- och utvecklingsfrågor inom AI internationellt

4.3 AI Sweden har löpande anpassat verksamheten

AI Sweden har ett brett erbjudande av aktiviteter som riktar sig till aktörer/partners med olika mognadsnivåer. De intervjuade partners ger sammantaget en positiv bild av hur väl AI Sweden har anpassat sina aktiviteter till den snabba utvecklingen inom AI-området. Bilden är att verksamheten har utvecklats löpande och att utbudet av aktiviteter och satsningar har vuxit över tid. Samtidigt framkommer att få partners har full överblick över allt som erbjuds, och flera uttrycker att de sannolikt inte nyttjar hela utbudet. Det finns en upplevelse av att omfattningen har blivit så stor att det är svårt att ta till sig allt, och att vissa delar därför hamnar i skymundan.

Intervjupersonerna upplever ändå att AI Sweden i hög grad har behållit sin relevans och följt utvecklingen inom området. Många menar att organisationen har varit bra på att fånga upp behov hos partners och anpassa satsningar därefter, till exempel genom mer sektorspecifika initiativ. Detta ses som ett tecken på att AI Sweden inte bara följer generella trender, utan också försöker omsätta dem i mer praktiskt och verksamhetsnära stöd. Samtidigt väcker den breda portföljen frågor om fokus och prioriteringar. Flera intervjupersoner menar att det kan vara relevant att göra tydligare bedömningar av vilka satsningar som är mest angelägna och för vilka målgrupper. Frågan ställs om det är nödvändigt eller ändamålsenligt att AI Sweden ska erbjuda "allt", såsom datalabb, stora projekt och olika typer av plattformar, eller om ett tydligare fokus skulle kunna öka nyttan för fler partners.

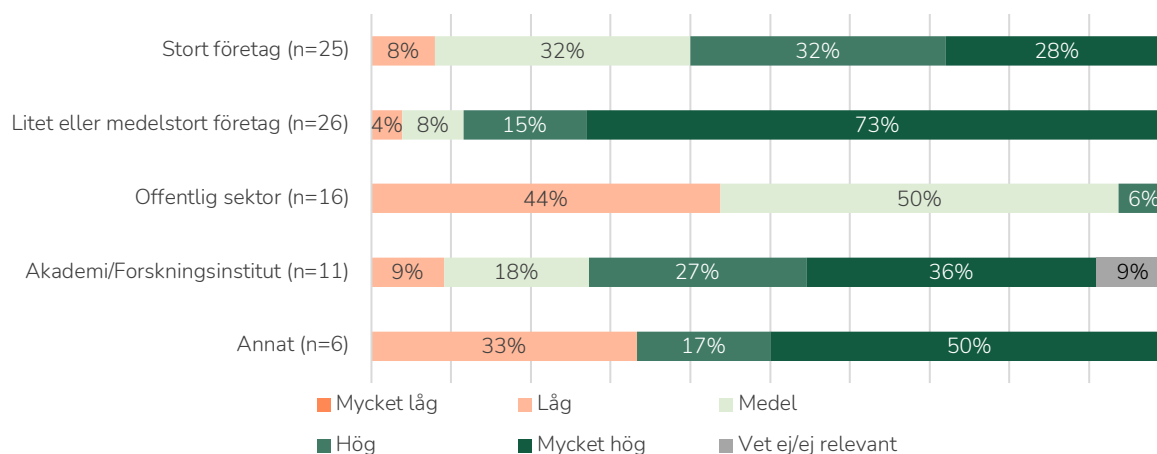
4.4 Utmanande för AI Sweden att svara mot en bred behovsbild

Givet den bredd av aktörer som AI Sweden samlar är Rambolls bild att AI Sweden också behöver svara mot en väldigt stor bredd av behov, då partnerorganisationernas kompetensnivå inom AI varierar. AI Sweden har grupperat sina partners i olika typer, där de bland annat har små, medelstora och stora företag som vill ta till sig AI och öka sin AI-mognad, men där vissa också kommit längre. AI Sweden beskriver hur de större företagen ofta vill delta i ett övergripande ekosystem, delta i forskningsprojekt och få tillgång till talang. Det finns även flera typer av företag som redan har en hög mognad och där AI Sweden i mycket liten utsträckning bidrar till företagets egen tillämpning. Exempel på detta är AI-startups som bygger sin affär, produkt eller tjänst på AI samt globala techföretag som deltar för att bygga relationer och i viss mån visa upp sina produkter och tjänster. Ytterligare kategorier av partners innefattar konsultbolag som deltar för att

öka sin kunskap och få nya relationer och offentlig sektor som har stora behov av att öka sin mognad och utveckla hur de implementerar AI.

Skillnad i mognad och behov är tydlig i partnerorganisationernas enkätsvar. I enkäten till partners framkommer att en tydlig majoritet bedömer att den egna organisationen nuvarande kompetensnivå är medel till mycket hög. Det finns dock en stor variation, där framför allt aktörer inom offentlig sektor bedömer att de har låg eller medelhög kompetens. Detta står i stor kontrast till de små och medelstora företag och startups (som återfinns i kategorin annat) som i stor utsträckning upplever sig ha en mycket hög kompetensnivå. Bland de partners som återfinns i kategorin små eller medelstora företag består merparten av techföretag som enligt intervjuer med AI Sweden har en annan roll än många andra partners, där de snarast har rollen att bidra med sin kunskap. För akademi/forskningsinstitut och för stora företag är bedömningarna mer spridda, där hög eller mycket hög kompetensnivå utgör omkring 60 procent av partners svar.

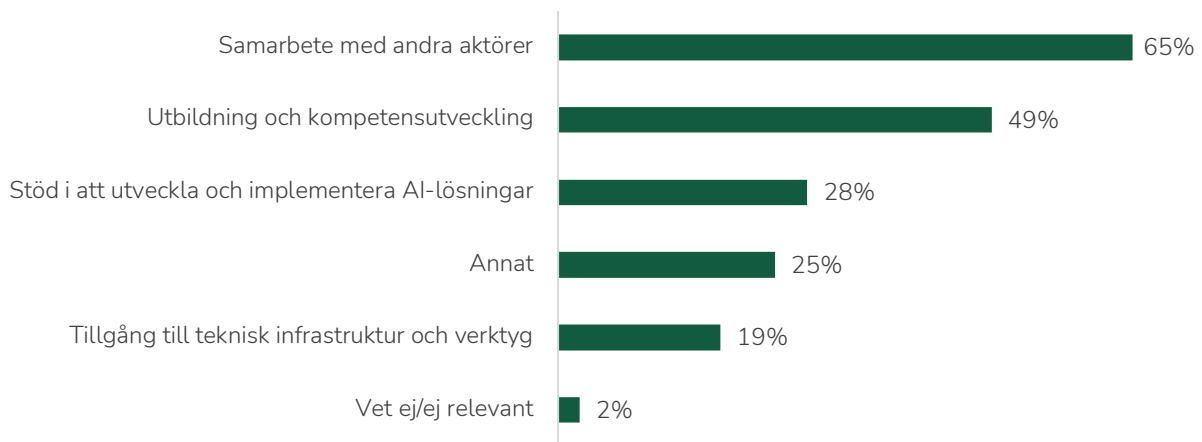
Hur skulle ni bedöma er organisations nuvarande kompetensnivå inom AI? (n=84)

Figur 15. Enkätsvar om deltagares nuvarande AI-kompetens

Sett till vilken typ av behov som partners har finns det dock flera gemensamma nämnare. En klar majoritet ser samarbete med andra aktörer som ett av de främsta behoven de har inom tillämpad AI. Efter samarbete med andra aktörer placeras utbildning och kompetensutveckling som det näst viktigaste området. Stöd i att utveckla och implementera AI-lösningar och tillgång till teknisk infrastruktur och verktyg efterfrågas av färre, men ändå en betydande andel av partners. De aktörer som uppgett "annat" beskriver bland annat att de har behov av att nå nya kunder, forskningsprojekt och miljöer samt juridiskt stöd.

Vilka är de främsta behoven er organisation har haft kopplat till tillämpad AI de senaste åren? (n=81)

Figur 16. Enkät svar om områden i störst behov av AI

Intervjuerna bekräftar enkätresultaten. I intervjuer med nio av 16 partners beskriver partners hur ett av de främsta syftena med AI Sweden är att fungera som ett samlande nav eller katalysator för ekosystemet genom att koppla samman aktörer, möjliggöra erfarenhetsutbyte och gemensam kraftsamling. Samtliga små och medelstora företag som intervjuats beskriver hur AI Sweden har en viktig roll för dem som en neutral plattform som samlar aktörer och där leverantörer och kunder kan sammanföras.

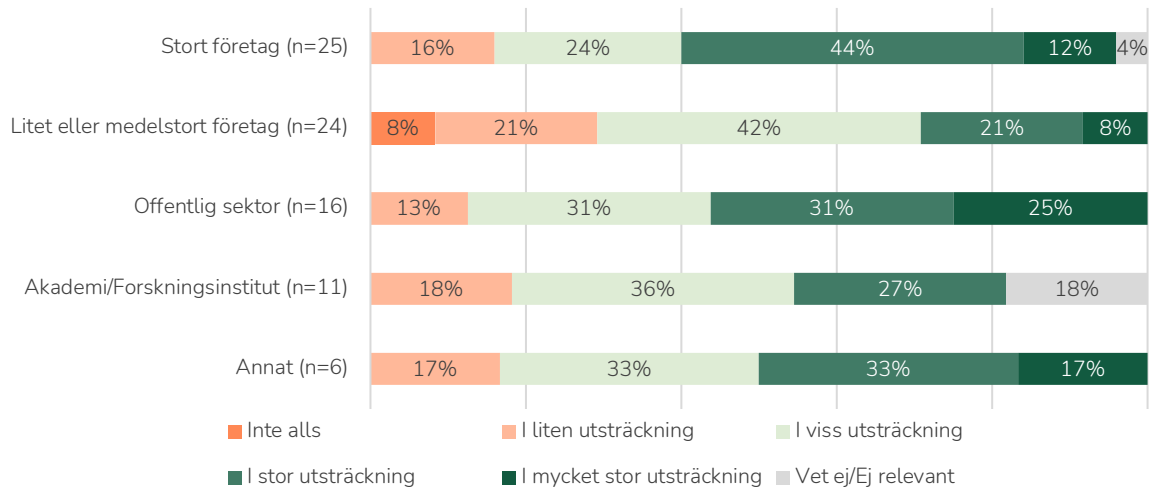
Fem intervjupersoner beskriver hur ett viktigt syfte också är kunskapshöjning inte minst i termer av att få många olika aktörer att komma igång. Detta är något som lyfts inte minst av offentliga aktörer. I intervjuer med två partners inom akademien och ett storbolag lyfts särskilt AI Swedens roll att stärka både Sveriges och Nordens position och konkurrenskraft.

I intervjuer framkommer vidare att partners behov har förändrats och utvecklats över tid. När flera partners gick med i AI Sweden hade de främst behov av att utforska AI och vad det kan komma att innebära för verksamheten. De beskriver hur det generella kunskapsläget om AI var annorlunda när de gick med och att behoven har ändrats. Exempelvis lyfter flera intervjuade att de idag har behov av mer djupgående teknisk kunskap, snarare än bredare kunskap om hur språkmodeller fungerar.

4.4.1 AI Swedens verksamhet har mött behoven särskilt hos större företag och offentlig sektor

Partners har olika upplevelser av hur AI Sweden har mött sina organisationers behov under åren som medlemmar, se Figur 17. Bland offentlig sektor, akademi/forskningsinstitut och andra organisationer bedömer omkring hälften att AI Sweden svarar mot deras behov i stor eller mycket stor utsträckning. Resultaten för stora företag är något mer positiva, med en tydlig merpart som ser att behoven blir mötta i stor- eller mycket stor utsträckning. Bland små och medelstora företag är upplevelsen något sämre, med nästan 30 procent som upplever att AI Sweden inte alls eller i liten utsträckning har svarat mot deras behov. Som tidigare nämnt har denna grupp i regel en annan roll i partnerskapet, där de förväntas bidra med kunskap. I intervjuerna med partners bekräftas bilden från enkäten, där flera anser att behoven mötts medan andra hade önskat mer, särskilt i relation till medlemsavgiften.

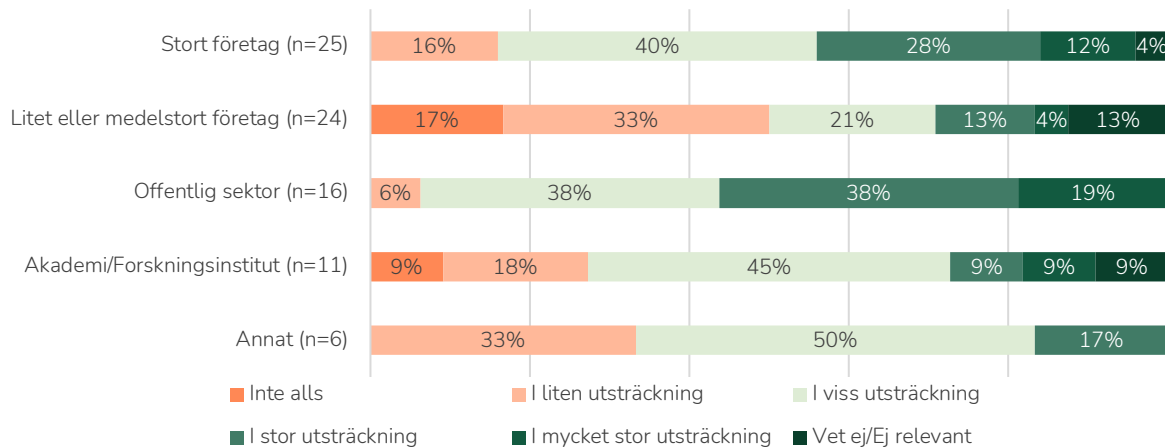
AI Swedens verksamhet och erbjudanden har svarat mot de behov som vi har haft som partner under de år vi varit medlemmar (n=82)

Figur 17. Enkät svar om väl AI Sweden svarar mot partners behov

I enkäten framkommer att offentlig sektor och stora företag, i högre utsträckning än övriga aktörstyper, upplever att AI Sweden till stor del erbjuder ett behovsanpassat stöd, se Figur 18. I intervjuerna lyfter även flera partners att de upplever att AI Sweden främst riktar sig mot offentlig sektor. Små- och medelstora företag uppger även i högre utsträckning att de inte får behovsanpassat, där hälften har svarat att de inte alls får det eller i liten utsträckning. En möjlig förklaring är att dessa företag innehar hög teknikkompetens och är i behov av mer tekniskt avancerat stöd, något som antytts i intervjuer.

Via AI Sweden får vår organisation ett behovsanpassat stöd utifrån våra erfarenheter och mognad inom AI (n=82)

Figur 18. Enkät svar om AI Sweden:s stöd utifrån organisationens individuella erfarenheter och mognad inom AI

5 AI Swedens organisering och effektivitet

I följande kapitel presenteras vår bedömning av AI Swedens organisering och effektivitet. Vi besvarar följande frågor ur analysramen:

- » I vilken utsträckning har AI Sweden stöttat partners på ett ändamålsenligt sätt för att bidra till uppsatta mål?
- » I vilken utsträckning har AI Sweden en effektiv organisering för att bidra till verksamhetens ambitioner och mål?

5.1 Stor och komplex organisation som vuxit över tid

Ramboll bedömer att AI Sweden är en stor och komplex organisation som har växt sedan starten. Ledningen och verksamheten uppfattas som mycket kompetenta. Dock framkommer att vissa partners upplever bristande transparens, vilket har lett till önskemål om ett större inflytande från partners. Vidare är den upplevda nyttan av partnerskapet starkt kopplad till medlemskostnadens nivå.

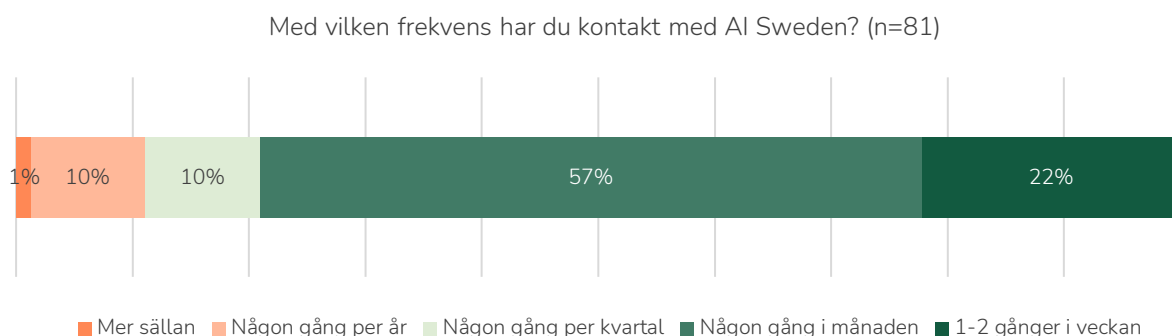
5.1.1 En kompetent men komplex organisation

I intervjuerna framträder en övergripande bild av AI Sweden som en organisation med hög kompetens i ledning och verksamhet, men som samtidigt har vuxit snabbt och blivit alltmer komplex. I fem intervjuer med partners från offentlig sektor beskrivs organisationen som mer stabil och lyhörd i dag jämfört med tidigare år, med ett förbättrat styrgruppsarbete och tydligare arbetssätt över tid. Två respondenter inom offentlig sektor lyfter att tidigare "barnsjukdomar" och rörighet har minskat och att samarbetet i dag fungerar relativt väl, även om det fortfarande finns utvecklingsbehov kring tempo och struktur.

Samtidigt visar intervjuerna att upplevelsen av organisationens utformning varierar mellan olika aktörstyper. I fyra intervjuer uttrycker akademi- och forskningsaktörer en mer kritisk syn, där AI Sweden beskrivs som centralstyrt med begränsad regional frihetsgrad och otydlig transparens kring ledning och beslutsfattande. I två av dessa intervjuer ifrågasätts även nodmodellen, som enligt respondenterna inte fullt ut har gett det regionala genomslag som avsågs. I två intervjuer med små och medelstora företag beskrivs organisationen som tillgänglig och samarbetsinriktad, men också administrativt tung och präglad av arbetssätt som bättre passar stora organisationer än mindre, snabbfotade aktörer. Intervjuerna med stora företag visar en splittrad bild: i en intervju beskrivs AI Sweden som mycket professionellt och leveransstarkt, medan två andra lyfter svårigheter att få överblick över helheten i en organisation som upplevs spretig och svår att navigera.

5.1.2 Partneransvariga utgör en kontaktväg in

Ett genomgående tema i intervjuer med partners är att partneransvariga och projektledare fungerar som en viktig och ofta välfungerande ingång till AI Sweden. Varje partner har en partneransvarig på AI Sweden som har löpande kontakt med partnerorganisationen och bidrar med tips på träffar och seminarier eller vägleder kring andra delar av erbjudandet som kan ha relevans för partnern. Utifrån enkäten framgår tydligt hur AI Sweden har en regelbunden kontakt med majoriteten av partners. Över hälften av partners har kontakt med AI Sweden åtminstone någon gång i månaden och en dryg femtedel har veckovisa kontakter.

Figur 19. Deltagares kontaktfrekvens med AI Sweden

I fem intervjuer med offentlig sektor samt två intervjuer med små och medelstora företag beskrivs partneransvariga som serviceinriktade, lättillgängliga och avgörande för ett fungerande samarbete. Flera respondenter framhåller att när man väl når "rätt person" sker återkoppling snabbt och professionellt. Samtidigt lyfts i tre intervjuer att detta arbetssätt också innebär att insynen i övriga delar av organisationen blir begränsad, särskilt när det gäller strategiska prioriteringar och pågående aktiviteter utanför den egna kontaktytan.

5.1.3 Utmaningar med transparens och partnerinflytande

I intervjuer med akademi, stora företag och delar av offentlig sektor framkommer en återkommande bild av bristande transparens i styrning och beslutsprocesser. I tre intervjuer, varav två med akademiaktörer och en med stort företag, uttrycker partners osäkerhet kring hur inriktning och prioriteringar sätts samt hur olika intressen vägs mot varandra. De beskriver AI Sweden som delvis toppstyrt, med ett upplevt starkt inflytande från större aktörer och en geografisk tyngdpunkt i Göteborg. Samtidigt framkommer i två intervjuer med offentlig sektor att den strategiska insynen har förbättrats över tid, även om den ännu inte upplevs som fullgod.

Flera respondenter lyfter också frågor om partnerinflytande. I två intervjuer med offentlig sektor och en med akademi framkommer att de formaliserade forum som finns, såsom partnerforum och representation i styrelsen, inte alltid upplevs ge reellt inflytande i frågor som rör verksamhetens inriktning. Ett exempel som nämns i en intervju är att partnerforum i praktiken har reducerats till frågor om styrgruppsval, snarare än att fungera som arenor för strategisk dialog och återkoppling till finansärer. Samtidigt bekräftar intervjuerna att dessa strukturer existerar och utgör en etablerad kanal för formellt partnerinflytande, även om deras faktiska genomslag upplevs variera mellan aktörer och över tid.

5.1.4 Partners upplevda nytta hänger ihop med kostnad för partnerskapet

I intervjuer med partners framkommer att den upplevda nyttan av medlemskapet i AI Sweden i stor utsträckning är beroende av kostnaden för medlemskapet. Partnerskapsmodellen för AI Sweden innebär att medlemsavgiften differentieras beroende på organisationens kategori och storlek, se Tabell 5. I intervjuer problematiseras medlemsavgiften och flera menar att den är hög i relation till vad de får ut. Ett par intervjuade lyfter att de hade väntat sig få tillgång till hela erbjudandet med sin avgift men att det tillkommer en ytterligare avgift för vissa aktiviteter, exempelvis talangprogrammen. Ramboll bedömer att

det är rimligt att förväntningarna på vad man kan få ut av ett medlemskap ökar i takt med den egna investeringen.

Det framkommer därtill att det kan vara särskilt utmanande för mindre företag och vissa offentliga aktörer att få utväxling på medlemsavgiften. I sammanhanget väcks också frågor om hur AI Swedens resurser prioriteras, exempelvis när det gäller personalstyrkans storlek, balansen mellan interna projekt och externa aktiviteter samt bredden i de frågor som verksamheten omfattar.

Tabell 5. Kostnadsmodell för medlemskap i AI Sweden

Partnerkategori	Storlek / Villkor	Årlig avgift (SEK)	In-kind (SEK)
Företag	≥ 500 anställda	500 000	–
	≥ 250 anställda	400 000	–
	≥ 100 anställda	250 000	–
	< 100 anställda	100 000	–
	AI-fokuserade startups	–	100 000
Global Tech	–	500 000	500 000
Konsultbolag	≥ 500 anställda	300 000	–
	≥ 100 anställda	200 000	–
	< 100 anställda	100 000	–
Statliga myndigheter	≥ 1 000 anställda	250 000	–
	< 1 000 anställda	150 000	–
Regioner	≥ 35 000 anställda	1 000 000	–
	≥ 10 000 anställda	750 000	–
	< 10 000 anställda	500 000	–
Kommuner	≥ 200 000 invånare	400 000	–
	≥ 100 000 invånare	250 000	–
	≥ 50 000 invånare	200 000	–
	≥ 20 000 invånare	150 000	–
	< 20 000 invånare	100 000	–
Investerare	–	250 000	–
Ideella organisationer & stiftelser	–	100 000	–
Universitet & forskningsinstitut	–	–	500 000

5.2 Regionala noder har varit viktiga för att nå ut nationellt

Ramboll bedömer att de regionala noderna har varit viktiga för att AI Sweden ska nå fler partners och fullfölja sin roll som en nationellt samlande aktör. Det finns dock en stark koncentration till Stockholm och Göteborg, och partners som är nära dessa storstäder tenderar i flera fall att åka dit istället för till de regionala, närliggande noderna. Utvärderingen visar att partners upplever en nytta med noderna, och dessa har också bidragit till att stärka regionala AI-ekosystem genom att attrahera en bred mix av partners, vilket har lett till kraftiga ökningar av antalet deltagande aktörer.

5.2.1 De regionala noderna ska bidra till att skapa nationell täckning

I slutrapporter och från intervjuer med AI Sweden framgår hur de regionala noderna är AI Swedens sätt att bygga ett nationellt distribuerat team med regional närvaro enligt principen ”finnas nationellt men verka lokalt”. Med noderna har det funnits en tydlig tanke att dra nytta av existerande nätverk och bygga på regionala styrkor. Konceptet med noder utvecklades av AI Sweden tillsammans med Vinnova, där ett antal förstudier finansierades för att skapa förutsättningar för dess etablering. I en intervju beskrivs noderna vara viktiga för att AI Sweden ska kunna fullfölja sin roll som en nationellt samlande aktör. Varje nod har drivits och drivs av en lokal värdorganisation, ofta en science park eller ett universitet, som ansvarar för personal och budget.

Tabell 6. Noder med tillhörande lokal värdorganisation

Nod	Värdorganisationer under utvärderingsperioden
Göteborg	Lindholmen Science Park
Stockholm	Kista Science City (2020-2022), därefter Lindholmen Science Park
Lund	Mobile Heights (2020-2022), därefter Innovation Skåne
Halmstad	High5
Örebro	Örebro universitet och Mälardalens universitet (nod lades ned 2024)
Linköping/ Östra noden	Linköping Science Park (ansvarig till och med 2024)
Norra noden	Luleå Science Park, Skellefteå Science City och Bron Innovation (2020-2022), därefter LTU Business

Inom noderna finns partneransvariga och förändringsagenter med en aktiv roll i att rekrytera, introducera och stödja lokala aktörer i deras arbete med AI. Det övergripande syftet har varit att accelerera användningen av tillämpad AI för att stärka Sveriges konkurrenskraft och välfärd. Noderna ska bidra till att AI Swedens arbete blir nationellt omfattande och samtidigt regionalt förankrat. Det ska dessutom motverka fragmentering genom att sprida lösningar och erfarenheter mellan olika delar av Sverige samt skapa närhet till regioner, kommuner och lokala företag. En central målsättning är att systematiskt höja både den regionala och den nationella AI-mognaden. I en intervju med AI Sweden framgår hur noderna även har haft en viktig roll i rekrytering av partners.

I intervjuer framkommer att AI Sweden har haft en ambition om att noderna ska ha ett enhetligt erbjudande gentemot partners, där det inte ska spela någon roll vilken nod en partner hör till. Samtidigt drivs noderna av olika värdorganisationer och där det också naturligt finns olika styrkor inom de regionala teamen. Detta framgår också av projektdokumentation avseende finansieringen av noderna. Till exempel framgår det hur den norra noden fokuserat på rymddata, skogsnäring och tung industri medan Linköping/Östra noden har utvecklat samarbeten med kluster som Visual Sweden, Cyberly och IoT World och drivit den nationella satsningen Infrastructure Expert Group. Det finns också gemensamma nämnare mellan noderna i termer av att de arbetat med mobilisering av aktörer, uppbyggnad av kunskap och uppbyggnad av infrastruktur genom Data Factory vid exempelvis regionernas lärosäten.

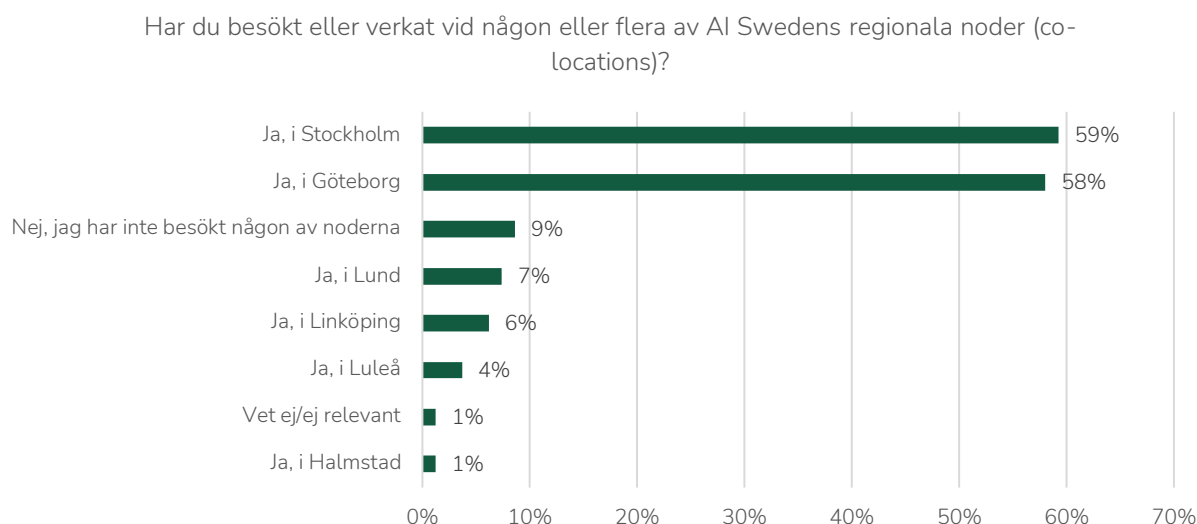
5.2.2 Svårt att säkerställa kritisk massa för optimal drift av noderna

I intervjuer med AI Sweden framkommer att extern finansiering har varit viktig för att kunna bygga upp och upprätthålla verksamheten kring noderna. Noderna har finansierats med olika medel från både Vinnova och med regional finansiering, till exempel från regioner och Regionalfonden. Därmed har delar av finansieringen också haft ett viktigt syfte att bidra till regional utveckling i de specifika regionerna, snarare än att utveckla noderna som en del av ett nationellt erbjudande. Mot bakgrund av detta har den nationella finansieringen spelat en särskilt viktig roll för att utveckla det nationella samarbetet och koordineringen av noderna, som inte har varit i fokus för den regionala finansieringen. Samtidigt har den regionala finansieringen varit central för att kunna driva arbetet vid noderna. Under 2024 utvecklades till exempel verksamheten i Örebro, bland annat till följd av avsaknad av finansiering.

I intervjuer med AI Sweden framkommer att etablering och drift av noderna varit en utmaning. Inte minst i att säkerställa en kritisk massa vid respektive nod som kan upprätthålla en grundläggande och likvärdig nivå av erbjudande till partners. Ambitionen har varit ha team om minst tio personer varje nod, men det har inte AI Sweden lyckats med. Under perioden 2019–2024 har bemanningen av noderna sett lite olika ut där personer hos värdorganisationerna haft ett uppdrag på deltid kopplat till AI Swedens nod. Detta är något som AI Sweden har försökt styra bort ifrån och istället ha personer som jobbar åtminstone 50 procent, men där flera jobbar heltid som förändringsagenter.

5.2.3 Stark koncentration till Stockholms- och Göteborgsnoden

I enkäten framkommer att en majoritet av partners har besökt ett eller flera av verksamhetens regionala kontor. Storstäderna har de mest besökta regionala kontoren. De övriga noderna har haft betydligt färre besök, med allra minst i Halmstad. Andelen som inte har besökt någon av de fysiska noderna utgör omkring 9 procent.

Figur 20. Enkät svar om andel deltagare som besökt eller verkat vid någon/flera av AI Swedens fysiska noder

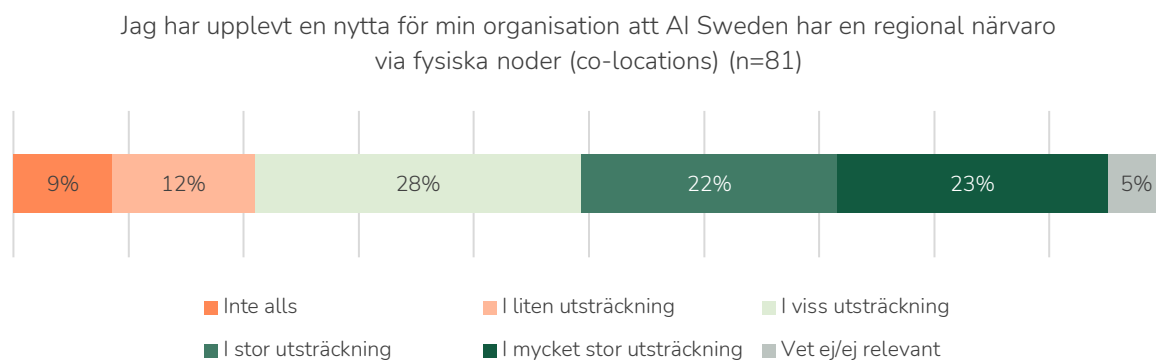
I intervjuerna framkommer att partners har en varierande grad av kännedom om noderna. De partners som befinner sig i städer med närhet till Stockholm eller Göteborg tenderar att åka dit snarare än till mindre, mer närliggande noder. Noden i norra Sverige tycks spela en större roll som samlande plattform då aktörer i

norra Sverige söker sig till den norra noden istället för att exempelvis åka till Stockholm för att gå på evenemang eller träffar. Bland de intervjuade som är aktiva i noderna framkommer bland annat att de börjat fungera bättre med tiden och att rollerna börjat sätta sig. Flera lyfter därtill att de har större behov av att samlas kring tematiska områden än geografiska.

5.2.4 Partners upplever en nytta med den regionala närvaron

Merparten av partners uppger att de har haft viss, stor eller mycket stor nytta av AI Swedens regionala närvaro via de fysiska noderna, se Figur 21. Omkring en femtedel anser att de inte har haft någon eller enbart en begränsad nytta av de fysiska noderna.

I intervjuer med partners framträder lite olika bilder av hur noderna fungerar. I ett par intervjuer lyfter partners att noderna fungerar väl medan enstaka intervjupersoner upplever att den samlade styrningen av noderna inte fungerar bra och inte ger noderna tillräckliga frihetsgrader. Två partners (små och medelstora företag) beskriver att de upplever att noderna generellt är smidiga att interagera med. En partner lyfter särskilt nodernas uppkoppling mot exempelvis högskolan i den aktuella regionen.

Figur 21. Enkät svar om deltagares upplevda nytta av AI Swedens regionala närvaro

5.2.5 Noderna har bidragit till att attrahera partners och andra deltagande aktörer

Utifrån slutrapporter för finansieringen av noderna framkommer att de har bidragit till nyttor i regionala AI-ekosystem genom att attrahera en bred mix av partners, med exempel på kraftiga ökningar av antalet deltagande aktörer. Noderna har även bedrivit ett bredare, utåtriktat arbete gentemot icke-partners.

Genom seminarier, workshops och digitala kanaler har verksamheten nått ut brett och genomfört kunskapshöjande insatser för tusentals deltagare, vilket har stärkt medvetenheten om AI både hos partners och andra aktörer. Noderna har även bidragit till utveckling av infrastruktur och verktyg, bland annat genom etablering av lokala noder inom AI Swedens Data Factory och genom metodutveckling för mognadsanalys. Därutöver har noderna genomfört insatser som kommundatainitiativ, samverkansprojekt och nya nätverk. Arbetet med talangutveckling har också skalats upp geografiskt genom program som genomförts på flera orter.

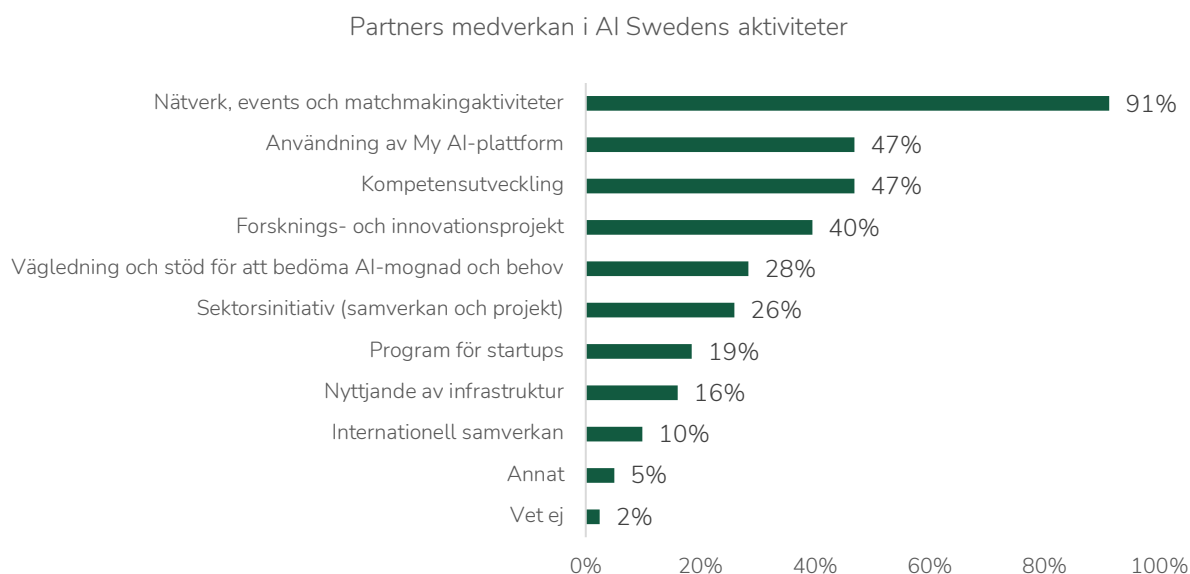
AI Sweden når ut nationellt via de finansierade projekten. Vid en analys av Vinnovas projektportfölj framkommer att aktörer som deltar som projektparter i projekt finns i 17 av 21 län (minst en projektpart). Inga projektparter finns i Blekinge, Gotland, Kalmar eller Jämtland. Deltagande projektparter är i huvudsak geografiskt koncentrerade till storstadsregionerna, framförallt Stockholm och Västra Götaland.

5.3 Partners har framför allt deltagit i nätverk och kompetensutveckling

Partners har främst deltagit i aktiviteter för nätverkande och kompetensutveckling, men även i Fol-projekt och sektorsinitiativ. AI Swedens erbjudande upplevs som relevant och värdeskapande, särskilt för partners i tidiga och medel-mognadsfaser. Samtidigt påpekar flera partners behovet av tydligare segmentering, bättre anpassning till organisationsstorlekar och mer strukturerade upplägg för aktörer med hög mognad.

5.3.1 Partners tar primärt del av nätverk, evenemang och kompetensutveckling

Utifrån såväl intervjuer som enkätundersökning med partners framkommer att AI Swedens erbjudande är brett och når en stor del av partnerbasen, särskilt genom nätverk, evenemang och digitala plattformar. Enkäten visar att nätverk och evenemang är det erbjudande som nyttjas av flest partners, följt av MyAI som en digital yta för samarbete och kompetensutveckling. En stor andel partners uppger också att de deltar i Fol-projekt, sektorsinitiativ eller använder stöd för bedömning av AI-mognad, medan nyttjandet av teknisk infrastruktur är mer begränsat och främst förekommer bland aktörer med högre AI-mognad. Även om få partners själva har deltagit i internationell samverkan, har dessa samarbeten enligt AI Sweden varit viktiga för uppbyggnaden av erbjudandet. Exempelvis har internationella samarbeten varit centrala för framtagandet av verktyget för mognadsmätning samt för arbete med certifiering och vägval inom infrastruktur och omvärldsbevakning.

Figur 22. Enkät svar om partners deltagande i AI Swedens aktiviteter

Akademi och offentlig sektor framhåller i intervjuer MyAI som en central och värdeskapande del av erbjudandet. Ett forskningsinstitut beskriver MyAI som ett verktyg som möjliggör självständigt arbete genom att erbjuda metoder och strukturer som stödjer den egna utvecklingen. Två representanter från offentlig sektor beskriver plattformen som en grundbult i erbjudandet. Flera intervjupersoner lyfter även fram nätverk, seminarier och tematiska forum som viktiga arenor för kunskapsdelning, särskilt för

organisationer i tidiga eller medelhöga mognadsfaser. Samtidigt uttrycker representanter från akademi samt små och medelstora företag att vissa forum och evenemang i praktiken skapar begränsat värde. De pekar exempelvis på hype-trötthet, överlapp med andra regionala nätverk och att formaten i högre grad är anpassade för större organisationer.

I en intervju med AI Sweden framkommer att öppenhet och delning av kunskap är en bärande princip i erbjudandet, och att organisationen medvetet skiljer mellan ett öppet erbjudande och partnerexklusiva inslag. Detta återkommer även i intervjuerna, där flera aktörer, särskilt stora företag, uttrycker uppskattning för att kunskapsresurser, utbildningar och information upplevs som objektiva och inte leverantörsstyrda.

5.3.2 Den upplevda nyttan varierar bland olika typer av partners

Intervjuerna visar att AI Swedens erbjudande upplevs som relevant och värdeskapande för många partners, särskilt bland de med lägre och medelhög mognad. Samtidigt pekar flera respondenter på behov av tydligare segmentering, bättre anpassning till olika organisationsstorlekar och mer strukturerade upplägg för aktörer med hög mognad och komplexa behov.

Intervjuerna visar tydligt att hur väl AI Swedens erbjudande svarar mot behoven varierar mellan olika typer av partners. I intervjuer med offentlig sektor och små och medelstora företag lyfts AI-mognadsmätningen som ett särskilt värdefullt inslag. En intervjuperson från offentlig sektor beskriver mognadsmätningen som ett verktyg som skapar en gemensam lägesbild och bidrar till att sätta AI på ledningens agenda. En intervju med ett mindre företag pekar på att mognadsmätningen ger en konkret roadmap och stöd i prioriteringar. Samtidigt framkommer i två intervjuer med stora företag att samma erbjudande upplevs ha begränsat värde, bland annat på grund av svårigheter att tillämpa metoden i stora koncerner, bristande nedbrytning på olika nivåer samt ett ifrågasatt kostnads-nyttoförhållande.

Olika aktörer upplever även andra delar av erbjudandet på skilda sätt. Representanter för stora företag uppskattar utbildningar, whitepapers, tematiska event och det varumärkesvärde som följer av att vara partner till AI Sweden. Samtidigt framför två intervjupersoner att vissa utbildningar och talangprogram kräver mycket tid och resurser. De menar att det är svårt att motivera avkastningen på investeringen när organisationen kan genomföra liknande insatser internt. En representant för ett stort företag beskriver dessutom infrastruktur och datalabb som ett potentiellt starkt erbjudande. Samtidigt konstaterar personen att organisationer utnyttjar dessa resurser i begränsad utsträckning, främst på grund av otydlighet kring hur de ska användas och avsaknad av mer strukturerad, gemensam projektutveckling.

För små och medelstora företag framkommer i två intervjuer att erbjudandet är lättillgängligt men präglad av ett "enterprise-bias", där format, tempo och förväntningar i större utsträckning passar stora organisationer. Dessa aktörer efterfrågar mer neutralitet, bättre hantering av asymmetrier och tydligare stöd för att skapa konkret affärsnytta. Flera respondenter, både bland små och stora företag, pekar också på att det är lätt att få stöd i enskilda aktiviteter men svårare att få en samlad överblick över hela erbjudandet och en tydligt anpassad väg framåt för den egna organisationen.

5.4 Anpassningar har skett utifrån en föränderlig omvärld

Ramboll bedömer att AI Sweden har haft god förmåga att anpassa sig till den snabba utvecklingen inom AI, vilket är en styrka. AI Sweden har gjort ändamålsenliga justeringar av sina prioriteringar, där fokus från ett

initialt teknikfokus har flyttats mot ledarskap, förändringsledning och implementering av AI i organisationer. Samtidigt finns en utmaning i att möta den växande gruppen partners behov, där den snabba utvecklingen kräver att AI Sweden kontinuerligt fångar upp och initierar insatser utifrån dessa behov.

5.4.1 AI Sweden har utvecklats med lyhördhet för den snabba AI-utvecklingen

Ramboll bedömer att AI Sweden har utvecklat sin verksamhet med stor lyhördhet för den snabba utvecklingen inom AI. En tydlig styrka är att organisationen håller sig ajour både när det gäller teknikutveckling och policyfrågor, och att detta relativt snabbt omsätts i förändringar av arbetssätt, fokus och erbjudanden. Rambolls samlade bild är att AI Sweden har haft god förmåga att anpassa sig i ett område som präglas av hög förändringstakt.

Denna bild bekräftas i intervjuer med partners inom samtliga aktörsgrupper. I två intervjuer med akademi- och forskningsaktörer framkommer att AI Sweden bedöms ha följt omvärlden väl och justerat sitt arbetssätt vid behov, med öppenhet och lyhördhet. Bland annat lyfter respondenter ett ökat fokus på aktiviteter på svenska och en lägre abstraktionsnivå i aktiviteter och kommunikation, i syfte att inkludera fler målgrupper. Fem intervjupersoner från offentlig sektor beskriver AI Sweden som uppdaterade och mottagliga för inspel, med förmåga att återkoppla och erbjuda fördjupning när behov uppstår. Även bland små och medelstora företag samt stora företag är helhetsbilden övervägande positiv, där flera respondenter lyfter att AI Sweden bidrar till att hålla partners uppdaterade med nya trender och utvecklingsområden.

En representant från akademien pekar på risken för överdrivna förväntningar och betonar att många AI-relaterade frågor är långsiktiga till sin natur och rör samhällelig integration snarare än teknikutveckling i sig. En representant från offentlig sektor lyfter samtidigt fram spänningen mellan behovet av snabb anpassning och kravet på långsiktiga, tillräckligt omfattande satsningar för att skapa faktisk nytta, särskilt inom reglerade verksamheter.

5.4.2 Förändrat fokus och snabb respons på partnerbehov

Rambolls bild är att AI Sweden har gjort ändamålsenliga justeringar av sina prioriteringar och fokus över tid. I en intervju med AI Sweden beskrivs att verksamhetens inriktning har förskjutits över tid. Från ett initialt starkt teknikfokus har tyngdpunkten i allt högre grad flyttats mot ledarskap, förändringsledning och implementering av AI i organisationer. Ett liknande skifte gäller teknikutvecklingen, där ett tidigt fokus på egna språkmodeller har ersatts av ett större fokus på samverkan med externa aktörer, exempelvis OpenAI. Enligt AI Sweden har internationell samverkan varit viktig både för metodutveckling och för strategiska vägval inom infrastruktur och omvärldsbevakning.

Vidare framkommer att AI Sweden i ökad utsträckning har utvecklat sektorsorienterade initiativ baserat på efterfrågan från partners. Detta bekräftas i intervjuer med stora företag, där konkreta exempel ges på snabb respons på nya teman, såsom workshops om AI-agenter som organiserats kort tid efter att behov identifierats. Även i intervjuer med offentlig sektor och små och medelstora företag framkommer att AI Sweden ofta agerar snabbt när partners efterfrågar nya insatser eller fördjupning.

Samtidigt uttrycker vissa intervjupersoner önskemål om ett ännu tydligare ledarskap i prioriteringar. En intervjuperson från ett stort företag menar att AI Sweden i vissa lägen skulle kunna ta ett mer proaktivt ansvar för att sätta teman, särskilt när partners själva har svårt att formulera sina behov i ett snabbt föränderligt fält. Sammantaget visar intervjuerna dock en bred samsyn om att AI Sweden har anpassat sin

verksamhet väl till en föränderlig omvärld och upplevs som både relevant och snabbfotad av majoriteten av partners.

Ramboll ser att det finns en utmaning i att svara mot en växande grupp partners behov, där den snabba utvecklingen gör att AI Sweden behöver arbeta kontinuerligt med att fånga upp behov och initiera insatser utifrån det. Detta kan göra att vissa partners, särskilt de som varit med från start, upplever sämre överblick och bristande inflytande om de inte får gehör för just sina behov som de uttrycker.

6 AI Swedens måluppfyllelse och resultat

Med utgångspunkt i den framtagna effektlogiken för AI Sweden har vi identifierat fyra huvudsakliga kategorier av resultat och effekter som AI Sweden är tänkt att bidra till, som identifierats utifrån dokumentstudier och intervjuer med AI Sweden samt Vinnova som finansär.

- » Stärkt förmåga och faktisk implementering av AI i verksamheter utifrån tillgång till **excellent kunskap, infrastruktur och data**
- » Stärkt **kompetensförsörjning** och förutsättningar för rekrytering av AI-kompetens
- » Stärkta förutsättningar för **samverkan och nya aktörskonstellationer** som leder till att aktörer genomför följdinvesteringar och projekt
- » **Samling och positionering** av det svenska ekosystemet som bidrar till att stärka bilden av Sverige som AI-nation och attrahera internationella investeringar och samarbeten

I avsnitten nedan redogör vi för vilka resultat och effekter som AI Sweden har bidragit till kopplat till dessa fyra teman. Därefter gör vi en samlad bedömning av förutsättningarna för AI Sweden att nå de långsiktiga effekterna som de formulerat för verksamheten.

6.1 AI Sweden har delvis stärkt förmågor och bidragit till implementering av AI i olika verksamheter

Ramboll bedömer att AI Sweden delvis har stärkt förmågor och bidragit till implementering i verksamheter, bland annat genom en förbättrad infrastruktur och möjligheter till datadelning via AI Labs. Samtidigt varierar den upplevda nyttan bland partners. Relativt få partners upplever att deltagandet har stärkt deras förmåga att implementera AI. AI Sweden har dock bidragit till spridning av expertkunskap, främst inom offentlig sektor och bland större företag, och denna kunskap har i flera fall använts för att utveckla lösningar.

6.1.1 Tillhandahållandet av infrastruktur och data har varit betydelsefullt för ett fåtal partners

AI Sweden har som ambition att bidra till en stärkt infrastruktur och förbättrad tillgång till data för ökad tillämpning av AI. Detta arbete sker främst genom AI Labs, inklusive satsningar som Edge Lab och Svea. Intervjuerna visar att infrastrukturen har varit betydelsefull för vissa partners, som lyfter att de har nyttjat labbmiljöerna och den tekniska infrastrukturen i samband med projektgenomförande. Aktörer inom offentlig sektor framhåller särskilt Svea som ett värdefullt tillskott, inte minst för mindre kommuner och regioner där tillgången till tekniska resurser annars är begränsad.

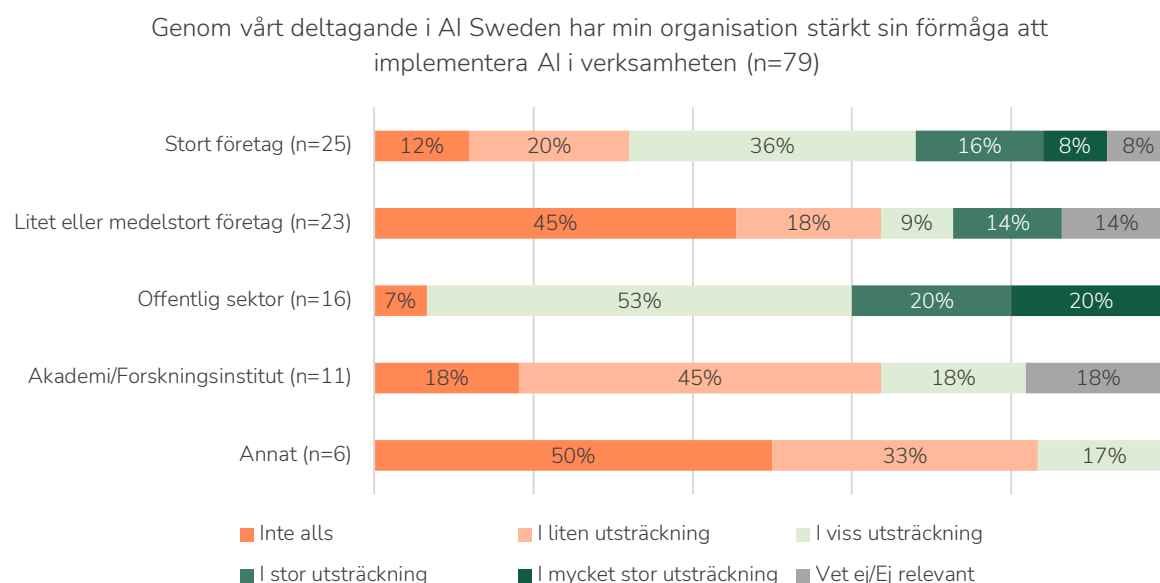
Samtidigt visar intervjuerna att nyttan av infrastrukturen varierar mellan olika typer av partners. Flera uppger att de inte kan eller vill dela sin data, vilket begränsar möjligheterna att fullt ut ta del av gemensamma infrastrukturlösningar. Detta gäller särskilt större företag, som ofta föredrar att lagra och hantera data på egna servrar. Det framförs även att den befintliga infrastrukturen upplevs som småskalig och fragmenterad och att den skulle vara mer relevant om den hade en tydligare nationell räckvidd.

Det framkommer också att flera partners inte ser utveckling av gemensam infrastruktur som en ändamålsenlig prioritering för AI Sweden. Vissa menar att ansvaret för större infrastruktursatsningar, såsom

superdatorer och datalagring, snarare bör ligga hos lärosäten eller andra aktörer med särskilda förutsättningar för detta. I intervjuer med AI Sweden framhålls att det är just så AI Sweden har för avsikt att arbeta och att organisationen under de senaste åren i begränsad utsträckning har prioriterat vidare utveckling av egen infrastruktur. Detta bland annat mot bakgrund av den snabba teknikutvecklingen och de omfattande investeringar som görs av globala techbolag. Ramboll bedömer detta som en ändamålsenlig prioritering.

6.1.2 AI Sweden bidrar i viss utsträckning till stärkt förmåga att implementera AI bland partners

I Rambolls enkät framkommer att relativt få partners upplever att deras organisationer i stor eller mycket stor utsträckning har fått stärkt förmåga att implementera AI i verksamheten till följd av sitt deltagande, se Figur 23. I offentlig sektor är det flest som bedömer att förmågan att implementera AI i verksamheten stärkts. I små och medelstora företag uppger 63 procent att förmågan inte alls eller i liten utsträckning stärkts, vilket också är logiskt utifrån att denna partnerkategori i stor utsträckning består av techbolag med hög mognadsnivå och som sannolikt redan har AI som en integrerad del av sin verksamhet och affär. I intervjuer lyfter partners bland annat mognadsbedömningen och executiveutbildningen som exempel på aktiviteter som stärkt deras förmåga att implementera AI.

Figur 23. Enkät svar om deltagares utveckling inom AI-implementering

6.1.3 Främst offentlig sektor och större företag upplever att de tagit del av relevant expertkunskap via AI Sweden

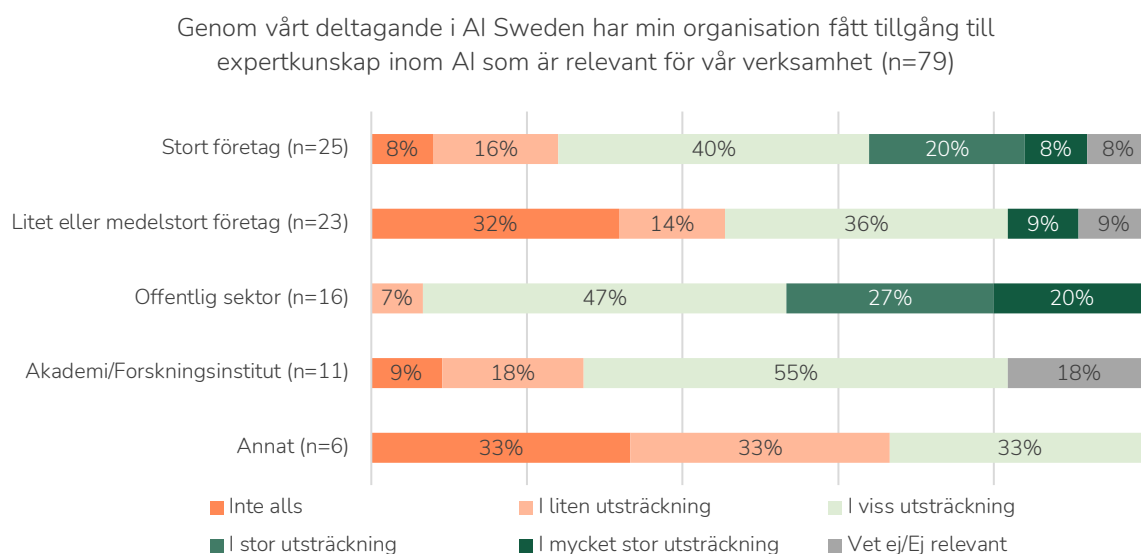
AI Sweden har som ambition att utveckla och sprida excellent kunskap inom tillämpad AI. För att utveckla excellent kunskap har AI Sweden drivit ett antal projekt med finansiering från bland annat Vinnova. Bland de avslutade Vinnovafinansierade projekten hade tolv resulterat i någon form av vetenskaplig artikel eller

konferensartikel som blivit accepterade för publikation redan vid projektens slut. Inom ramen för utvärderingen har vi inte kunnat göra någon fördjupad analys av projektens excellens, men i slutrapporten för projektet GPT-SW3: en svensk basmodell för texthantering framkommer att projektet resulterat i en konferensartikel i *European conference on information retrieval*, vilket är en så kallad CORE-A konferens som anses vara en bra konferens inom AI-området.

Via AI Swedens hemsida framgår att AI Sweden bidragit till 24 vetenskapliga publikationer inom federerat lärande och säkerhet, 10 vetenskapliga publikationer inom säker AI och 14 publikationer inom Språkteknologier (Natural Language Understanding, NLU). På hemsidan beskrivs även hur AI Sweden har haft två publikationer inom federerat lärande i både NeurIPS och ICLR, dessa två är rankade som CORE-A* vilket utgör den högsta nivån på konferenser och som det är prestigefyllt att bli publicerad i.

Den excellenta kunskap som tagits fram har också spridits till partners. Enkäten till partnerorganisationer visar att en majoritet av respondenterna i viss, stor eller mycket stor utsträckning upplever att de har fått tillgång till relevant expertkunskap inom AI genom sitt deltagande i AI Sweden, se Figur 24.

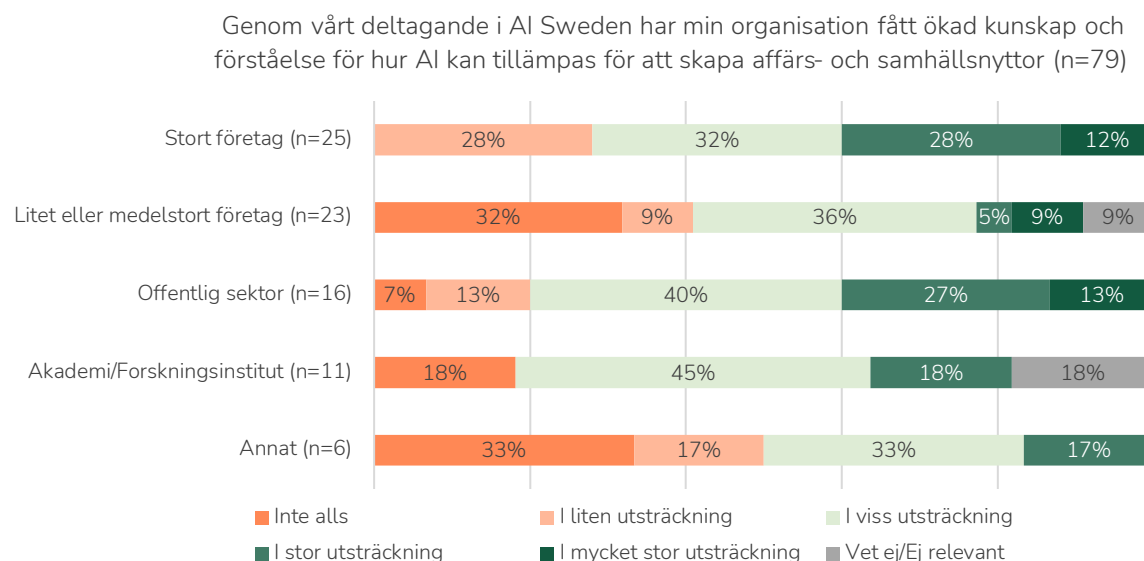
Samtidigt framträder tydliga skillnader mellan olika typer av aktörer. Partners från offentlig sektor och större företag instämmer i högre utsträckning i att deltagandet har stärkt deras tillgång till AI-expertis, medan exempelvis små och medelstora företag samt övriga partners i lägre grad upplever en motsvarande kunskapsökning. Bland dessa uppger omkring en tredjedel att deltagandet inte har lett till någon märkbar förändring i tillgången till expertkunskap. Intervjuerna bekräftar i huvudsak enkätresultaten och visar att partners generellt anser att AI Sweden har bidragit till kunskapsspridning. Samtidigt ifrågasätter några intervjuade nivån av excellens.

Figur 24. Enkät svar om deltagares tillgång till relevant expertkunskap genom AI Sweden

Enkät svaren visar att många partners i viss utsträckning upplever att de har fått ökad kunskap om hur AI kan tillämpas för att skapa samhälls- och affärsnytta, se Figur 25. Fördelningen mellan olika typer av partners är relativt jämn, även om stora företag och aktörer inom offentlig sektor i något högre grad anger att de har fått

ökad kunskap. Små och medelstora företag samt övriga partners upplever däremot i större utsträckning att deltagandet inte har lett till någon mer omfattande ökning av kunskap och förståelse.

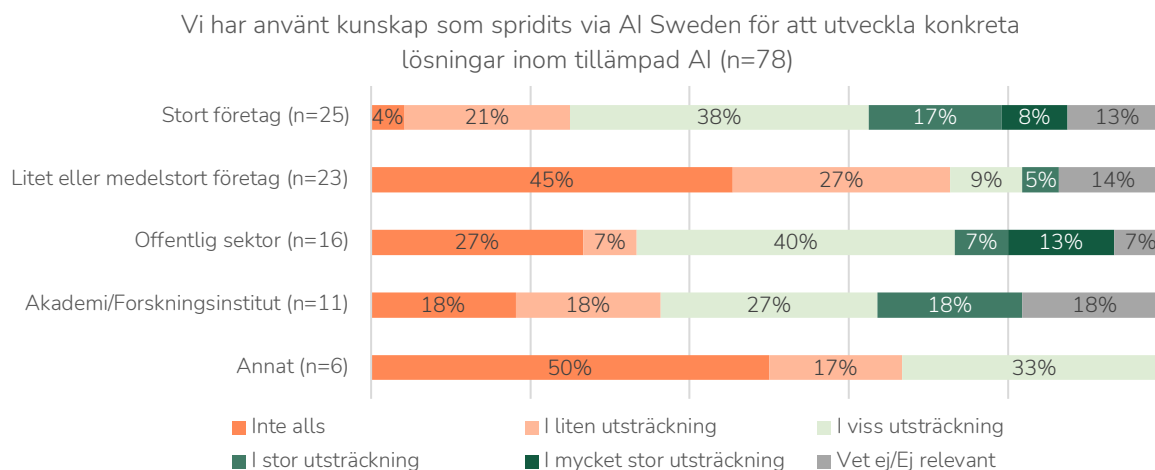

Figur 25. Enkät svar om deltagares kunskapsutveckling inom AI för att skapa affärs- och samhällsnyttor

6.1.4 Förmedlad kunskap har använts för utveckling av lösningar

Enkät svaren visar att utveckling av AI-lösningar som en direkt följd av kunskap via AI Sweden generellt sett sker i begränsad utsträckning, se Figur 26. Majoriteten av deltagare inom små och medelstora företag och övriga medlemmar anser att de inte alls eller endast i liten utsträckning har kunnat utveckla konkreta lösningar inom AI-området. Bland stora företag, offentlig sektor och akademi/forskningsinstitut är det fler som har haft större nytta av den kunskap de fått via AI Sweden-partnerskapet.

Samtidigt framkommer att den kunskap som tillgängliggjorts genom AI Sweden i viss utsträckning har använts för att utveckla konkreta lösningar, vilket är ett betydelsefullt resultat. Även om andelen partners som uppger att kunskapen lett till faktisk utveckling av AI-lösningar är relativt låg, visar resultaten att kunskapsspridningen i flera fall har omsatts i praktisk tillämpning. Särskilt kan noteras att drygt tio partners anger att den kunskap de fått genom AI Sweden i hög eller mycket hög grad har varit avgörande för deras arbete. Detta indikerar ett tydligt och konkret genomslag för en del av partnerskapet.

Figur 26. Enkät svar om deltagares kunskapsanvändning för utveckling av AI-lösningar

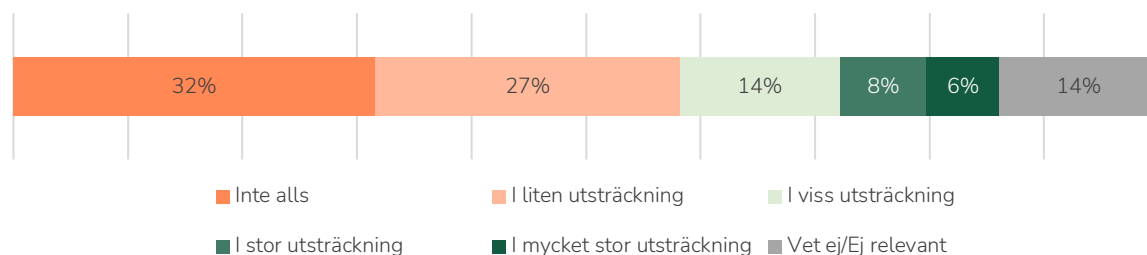
6.2 AI Sweden bidrar delvis till en stärkt kompetensbas inom tillämpad AI

Ramboll bedömer att AI Sweden delvis har bidragit till en stärkt kompetensbas inom tillämpad AI, bland annat genom talangprogram och bedömningen av AI-mognad. Enskilda partners upplever att AI Sweden har stärkt deras förutsättningar att rekrytera AI-kompetens, exempelvis genom ett stärkt arbetsgivarvarumärke. Flera ser AI Sweden som en katalysator som ökat fokus på tillämpad AI och därmed bidragit indirekt till kompetensutveckling. Samtidigt är det svårt att direkt koppla detta till en ökad förmåga att rekrytera AI-kompetens hos partners.

6.2.1 Ett fåtal upplever stärkta förutsättningar att rekrytera AI-kompetens

I intervjuer framkommer att enskilda partners upplever att de fått stärkta förutsättningar att rekrytera AI-kompetens till följd av AI Sweden. En intervjuperson lyfter att AI Sweden bidrar till en indirekt effekt via en högre intern kompetens som stärker arbetsgivarvarumärket och därmed förutsättningarna att rekrytera. I enkäten uppger merparten av svarande (60 procent) att deras deltagande i liten utsträckning eller inte alls bidragit till att de gått stärkta förutsättningar att rekrytera AI-kompetens. Bland de partners som uppger att förutsättningarna har stärkts återfinns framför allt stora företag och små och medelstora företag.

Genom vårt deltagande i AI Sweden har min organisation fått stärkta förutsättningar att rekrytera AI-kompetens (n=79)

Figur 27. Enkät svar om deltagares förutsättningar att rekrytera AI-kompetens

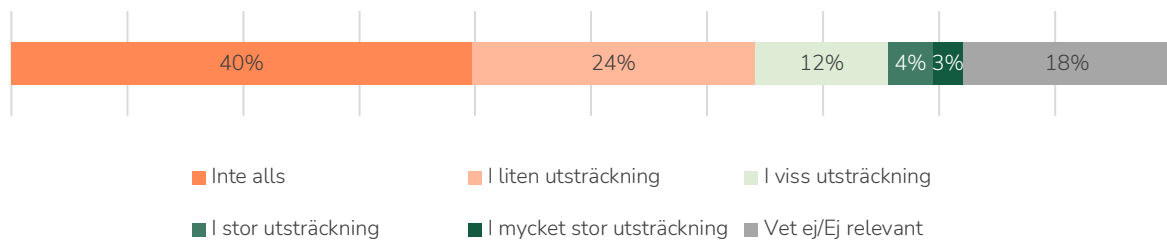
6.2.2 AI Sweden bidrar i begränsad utsträckning till rekrytering och kompetensförsörjning

I intervjuerna resonerar partners om att AI Sweden på flera sätt bidragit till en stärkt kompetensbas inom tillämpad AI. Flera ser AI Sweden som en katalysator som har ökat fokuset på tillämpad AI och därmed bidragit indirekt till kompetensförsörjning.

AI Sweden har genom satsningar på olika talangprogram utvecklat ett strukturkapital i form av etablerade processer, avtalsmallar och färdiga utbildningsformat i syfte att sänka trösklarna för partners att ta emot och utveckla AI-kompetens. Ett talangprogram har engagerat över 130 talanger hos fler än 30 partnerorganisationer och omfattar hela kedjan från gymnasie- och yrkeshögskolestudenter till internationella doktorander. AI Sweden har därutöver specifika talangprogram, exempelvis med fokus på säkerhet och ledarskap. De regionala noderna har också fungerat som motorer för lokal kompetensuppbyggnad. En intervjuad partner beskriver att AI Sweden har bidragit till deras förmåga att rekrytera men att mer bör göras för att utbilda unga, exempelvis genom sommarforsarskolor för universitetsstudenter eller hackathons. En annan intervjuad beskriver hur de haft en examensarbetare i organisationen som kommer från ett av AI Swedens talangprogram.

Samtidigt är det svårt att direkt koppla detta till en ökad förmåga att rekrytera AI-kompetens hos partners. Resultaten i Figur 28 visar att få partners upplevt att deltagandet i AI Sweden hjälpt organisationerna att identifiera och rekrytera AI-kompetens. Ramboll ser detta som fullt rimligt att AI Sweden bidrar indirekt till kompetensförsörjning snarare än att vara direkt bidragande till att partners kan rekrytera AI-kompetens. Flera av de projekt som AI Sweden bedrivit med Vinnovafinansiering har dock spelat en viktig roll i bidra till rekryteringar. Bland de 55 slutrapporterade Vinnova-finansierade projekten uppger en förhållandevis stor andel att de resulterat i nyanställningar. 27% av projekten har uppgett att de lett till nyanställningar inom projekten och 20% att de lett till nyanställningar utanför projekten.

Vårt deltagande i AI Sweden har hjälpt oss att identifiera och rekrytera AI-kompetens (n=78)

Figur 28. Enkät svar om partners förmåga att identifiera och rekrytera AI-kompetens

6.3 AI Sweden bidrar till ny samverkan och uppväxling av kapital

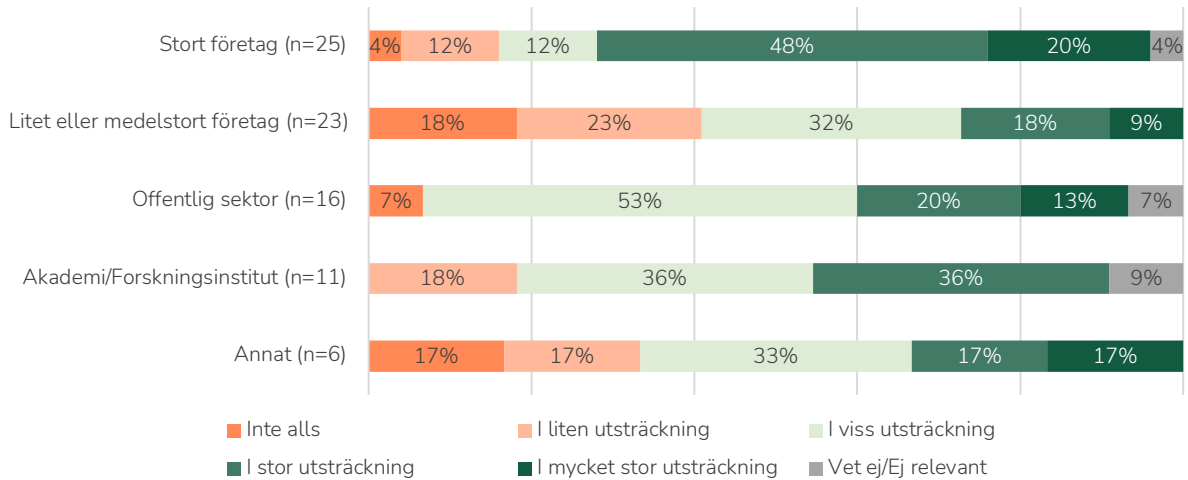
Ramboll bedömer att AI Sweden har en viktig roll och styrka kopplat till samverkan. Partners upplever samverkan som en av de främsta effekterna av deras medverkan, och det finns ett värde i att samlas genom AI Sweden för att nå ut bredare. Medverkan, särskilt i projekten, har varit en katalysator för investeringar i fortsatt utveckling bland partners, även om det är långt ifrån alla som gör följdinvesteringar.

6.3.1 AI Sweden har stor betydelse för stora företags tillgång till nya gränssnitt för samverkan

AI Sweden har som ambition att bidra till att deltagande partners stärker sina nätverk och samverkansytor inom tillämpad AI. I intervjuerna framkommer att samverkan är en av de främsta effekterna som partners ser av sin medverkan. Exempelvis framkommer att det ligger en styrka i att samlas genom AI Sweden för att nå ut bredare och att det skapar momentum. En partner från offentlig sektor lyfter att deltagandet varit viktigt för att öka samverkansytorna med det privata näringslivet som ofta ligger i framkant vad gäller AI-tillämpning.

I enkäten framkommer att en betydande majoritet av partners bedömer att de i viss till mycket stor utsträckning har fått ökad tillgång till nya gränssnitt och samarbetsytor med nya aktörer, se Figur 29. Stora företag uppger i utsträckning att de fått ökad tillgång till nya samarbetsytor (68 procent i stor eller mycket stor utsträckning) medan små eller medelstora företag i högre utsträckning anser att de inte har fått det alls eller i liten utsträckning (41 procent).

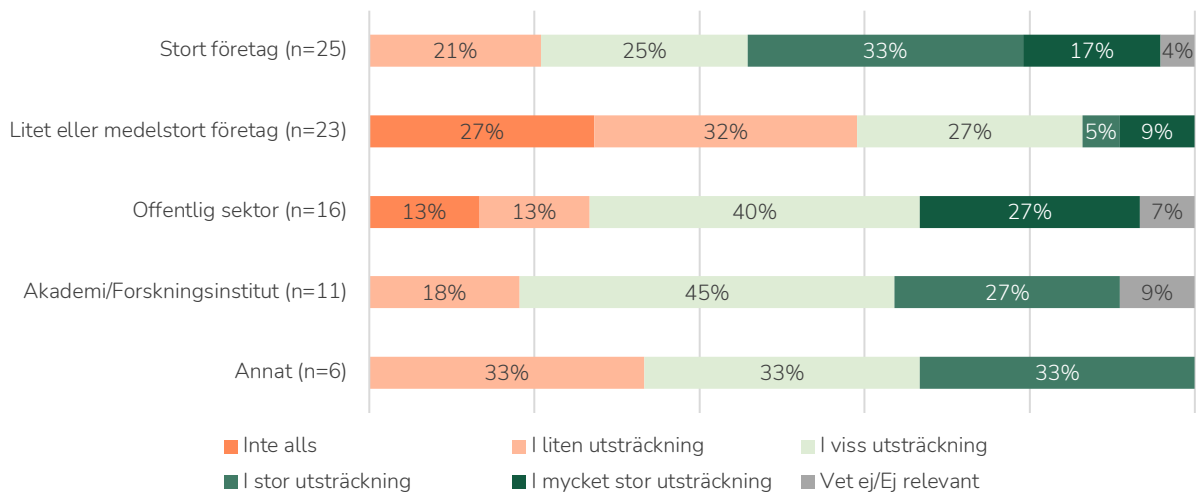
Genom vårt deltagande i AI Sweden har min organisation fått tillgång till nya gränssnitt eller samarbetsytor för samverkan med aktörer vi inte samverkat med tidigare (n=79)

Figur 29. Enkät svar om deltagares tillgång till nya gränssnitt för nya samarbeten

I enkäten framkommer att AI Sweden har bidragit till nya samarbeten med aktörer inom AI-området. Bland större företag uppger 50 procent att deltagande skapat nya samarbeten i stor eller mycket stor utsträckning, se Figur 30.

Vårt deltagande i AI Sweden har hjälpt oss att skapa nya samarbeten med aktörer inom AI-området (n=78)

Figur 30. Enkätfråga om deltagande har bidragit till nya samarbeten inom AI

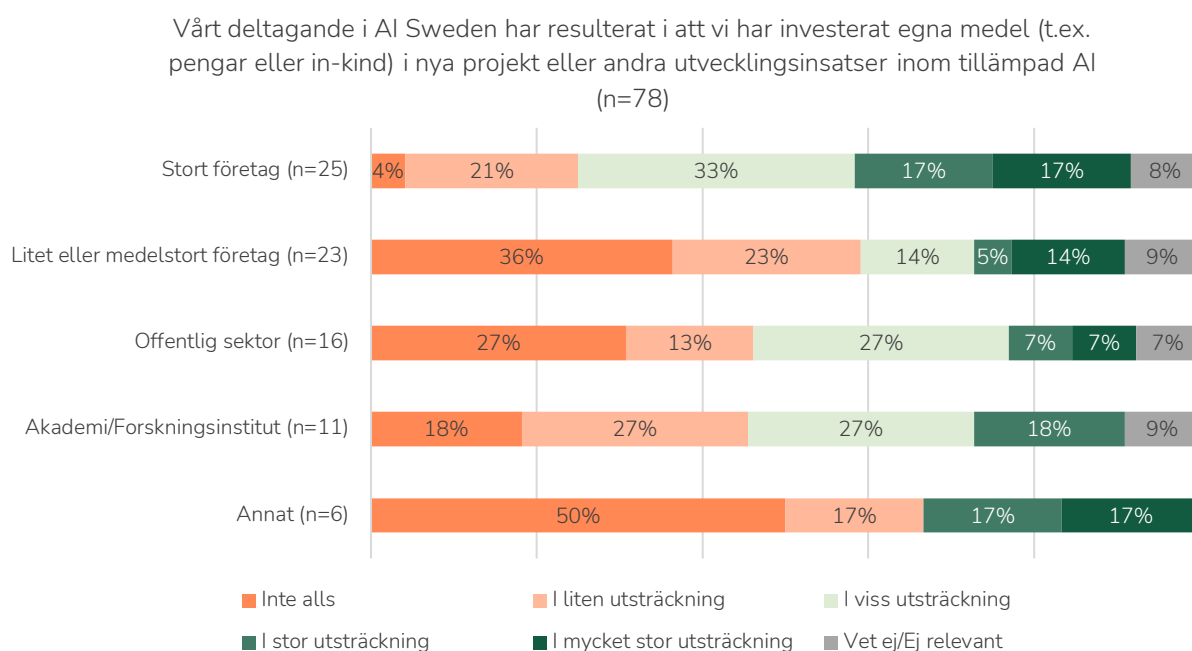
6.3.2 Närmare hälften av partners har investerat fortsatta medel till följd av sin medverkan i AI Sweden

AI Sweden har en tydlig ambition att deltagande i verksamheten, särskilt i projekten, ska leda till att partners omsätter kunskap och erfarenheter i egna fortsatta satsningar. Slutrapporterna för avslutade Vinnova-finansierade projekt bekräftar delvis bilden. Av de svarande uppger 49 procent att de i någon

utsträckning har investerat egna medel som en följd av sitt deltagande. Bland de 29 organisationer som uppger att de gjort följdinvesteringar är den vanligaste formen nya påföljande FoU- och innovationsprojekt (21 svar). Flera anger också investeringar i testmiljöer, utrustning och andra verktyg (12), påverkan på externa aktörer att öka sina investeringar (12), samt förstärkning av projektportföljen (11) och ny personal eller kompetens (11). Något färre lyfter investeringar i nya arbetssätt (9) och utbildningsinsatser (9).

Samtidigt visar intervjuerna att det inte alltid är enkelt att direkt härleda investeringar till medverkan i AI Sweden. Många organisationer, särskilt större företag, bedriver redan omfattande AI-satsningar och genomför utvecklingsprojekt tillsammans med egna strategiska partners utanför AI Sweden. Detta gör det svårt att isolera AI Swedens bidrag som utlösande faktor, även om verksamheten kan ha haft en indirekt eller katalyserande effekt.

I enkäten framkommer att partners deltagande i AI Sweden i viss utsträckning lett till att partner investerar egna medel i nya projekt eller insatser inom tillämpad AI, se figur 30. Den största ökningen investeringar i nya projekt har gjorts av stora företag, där merparten har upplevt en viss-, stor- eller mycket stor ökning i investerade egna medel.

Figur 31. Enkät svar om partners egna medel investerade i AI-projekt genom deltagande i AI Sweden

6.4 AI Sweden har en nyckelroll i utveckling och positionering av Sverige som ekosystem

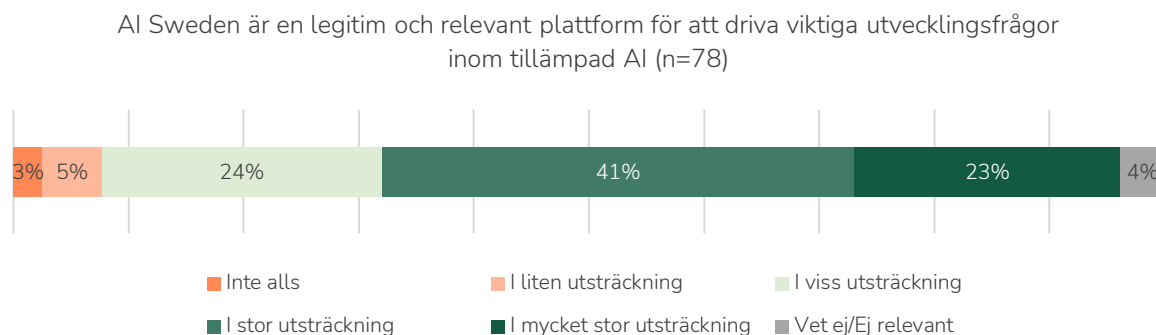
Ramboll bedömer att AI Sweden har bidragit till att samla och positionera det svenska ekosystemet inom AI. Organisationen har en stark legitimitet i rollen att driva utvecklingsfrågor inom tillämpad AI och har en

naturlig position som internationell samverkansnod. AI Sweden samarbetar bland annat med Tyskland, Kanada, USA och de nordiska länderna.

6.4.1 Stark legitimitet i rollen att driva utveckling och positionering

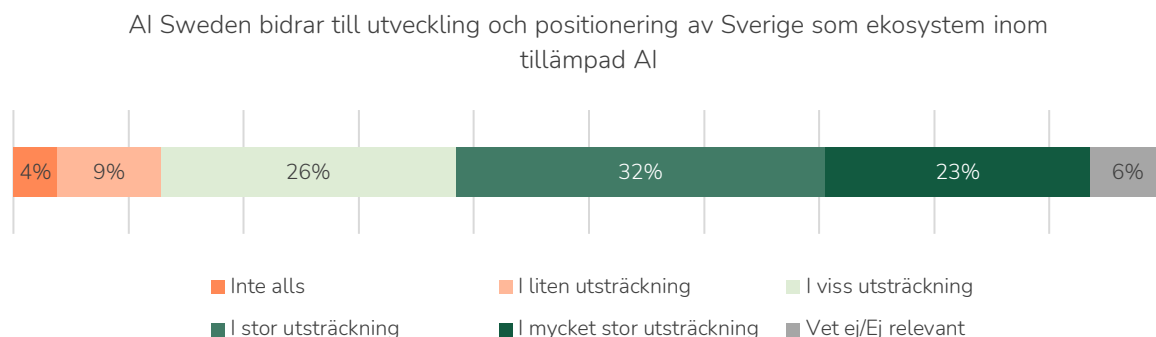
AI Sweden har som ambition att driva gemensamma frågor i syfte att utveckla och positionera Sverige som ekosystem inom AI. I intervjuerna med partners lyfts Svea och arbetet med en europeisk LLM som exempel på hur AI Sweden gemensamt drivit utveckling. Partners ser AI Sweden som en viktig och legitim aktör inom AI-området, särskilt för att föra dialoger och samarbeten. Ett ytterligare tecken på AI Swedens position kopplat till tillämpad AI är faktumet att de genom sin managing director medverkat som ledamot i regeringens AI-kommission.

Enkätsvaren visar att en tydlig majoritet av partners uppfattar AI Sweden som en legitim och relevant plattform för att driva utveckling inom tillämpad AI, se figur 31. Sammantaget uppger 64 procent att de i stor eller mycket stor utsträckning ser AI Sweden som en sådan aktör. Resultaten är i huvudsak samstämmiga mellan olika aktörstyper, även om en mindre andel företag uppger att de i liten eller ingen utsträckning uppfattar AI Sweden som en legitim och relevant plattform.

Figur 32. Enkät svar om AI Swedens legitimitet inom drivandet av utvecklingsfrågor inom AI

Vidare ser en betydande andel av parterna att AI Sweden i stor eller mycket stor utsträckning bidrar till att positionera Sverige som ekosystem inom tillämpad AI, se figur 32. Även i denna fråga ser spridningen av svaren relativt lika ut, förutom bland små- och medelstora företag där 37 procent anser att påståendet inte alls stämmer eller i liten utsträckning.

Figur 33. Enkät svar om AI Swedens roll inom utvecklingen och positioneringen av Sverige som ekosystem inom tillämpad AI

6.4.2 AI Sweden har en naturlig position som samverkansnod mot internationella aktörer

I analysen av projektportföljen framkommer även flera exempel på hur AI Sweden har samverkat med internationella aktörer. Några tydliga exempel är samverkan på hälso- och sjukvårdsområdet där ett utbyte med Kanada och Israel har gett insikter om hur AI-modeller kan produktionssättas och hur hälsodata kan hanteras juridiskt och tekniskt. Ett annat stort område är stora språkmodeller (LLMs), där AI Sweden har samverkat med europeiska aktörer för att träna modeller och sätta standarder för utvärdering. Det finns även exempel hur AI Sweden har samverkat med både amerikanska och singaporienska experter kring integritetsbevarande tekniker (PETs) och civil-militära synergier.

AI Swedens arbete har även bidragit till strategiska partnerskap, bland annat genom insatser i anslutning till Sweden Innovation Days, där även Ignite Sweden haft en viktig roll. Andra tecken på AI Swedens position internationellt är att de bjudits in att delta i internationella expertpaneler och konferenser i Kanada och på EU-nivå har AI Sweden blivit tillfrågade att medarrangera konferenser på EU-nivå, exempelvis tillsammans med HubFranceAi.

Kopplat till AI Swedens verksamhet inom AI Labs så har de genom projektet Edge Learning Consortium engagerat internationella företag och forskningsinstitutioner som MIT och European Space Agency har engagerats. Labbet bidrog till positionering för AI Sweden under deras tidiga verksamhetsår och har lockat flera högnivåbesök från exempelvis Estlands statsminister och en kommissionär från USA:s National Security Commission on AI.

6.5 AI Swedens har i viss utsträckning förutsättningar att nå önskade effekter

AI Sweden har formulerat flera långsiktiga effekter som verksamheten ska bidra till fram till 2030. Dessa handlar om att privata och offentliga organisationer ska skapa hållbart värde med hjälp av AI, att Sverige ska ha tillräcklig expertis, kompetens och resurser inom tillämpad AI, att landet ska vara attraktivt för internationella investeringar och talanger samt att AI ska tillämpas på ett inkluderande och hållbart sätt. Ramboll ser att dessa målsättningar är ambitiösa och påverkas av ett flertal faktorer som ligger utanför AI Swedens direkta rådighet, exempelvis globala investeringar, nationell forskningspolitik, regulatoriska initiativ och marknadsdynamik. Det gör att effekterna är svåra att isolera och bedöma, inte minst då flera av dem sannolikt sker över en längre tidshorisont än den period AI Sweden hittills har varit verksam.

Nedan presenterar vi reflektioner om AI Swedens möjlighet att bidra till de långsiktiga effekterna utifrån utvärderingens resultat.

- » **Privata och offentliga organisationer skapar hållbart värde med hjälp av AI.** Utvärderingen visar att AI Sweden bidrar till att skapa förutsättningar för hållbart värdeskapande med AI genom kunskapsdelning, nätverkande och projektverksamhet. I enkäter och intervjuer framkommer att vissa partners har stärkt sina förmågor och i viss utsträckning implementerat AI-lösningar, även om det är en mindre andel som upplever en tydlig förflyttning. Aktörer inom offentlig sektor tycks generellt ha haft större utväxling, vilket indikerar att värdeskapandet där kan vara mer påtagligt. Samtidigt sker omfattande AI-relaterade investeringar genom andra satsningar, exempelvis via WASP och universitet, där AI Sweden snarare bidrar genom samverkan, samordning och

uppväxling av kapital än genom egna storskaliga investeringar. Flera projekt har involverat fler organisationer än de formella partners, och i vissa fall bidragit till att mobilisera ytterligare resurser.

- » **Sverige har tillräcklig mängd expertis, kompetens och resurser inom tillämpad AI.** Utvärderingen visar att AI Sweden bidrar till att stärka den svenska kompetensbasen inom AI bland annat genom seminarier och kunskapsdelning, men också genom de talangprogram som genomförs. Samtidigt ser Ramboll att AI Sweden som ensam aktör bara kan bidra med vissa delar för att säkerställa detta. Utbildningssystemet som helhet har här en mycket viktig roll i att säkerställa att utbildningen inom såväl grundskola, gymnasium och högskola anpassas och utvecklas för att säkerställa nödvändig kompetensförsörjning på kort och lång sikt.
- » **Sverige är attraktivt för internationella investeringar och talanger.** Utvärderingen visar att AI Sweden arbetar med positionering genom internationella samarbeten, exempelvis inom nordiska sammanhang och europeiska initiativ. Partners uppfattar organisationen som aktiv och kompetent i dessa forum. Samtidigt är det svårt att bedöma i vilken utsträckning dessa samarbeten leder till konkreta investeringar eller etableringar i Sverige. Här är Rambolls bild att AI Sweden skapar ökade förutsättningar att attrahera internationella investeringar och talanger genom ett tydligt varumärke och "en väg in" för internationella aktörer som är intresserade av partnerskap med svenska aktörer.
- » **Sverige tillämpar AI på ett inkluderande och hållbart sätt.** I utvärderingen framkommer att AI Sweden i vissa projekt arbetar med frågor som representativitet, bias och tillgänglighet, bland annat i samband med datainsamling och språkmodellsutveckling. Samtidigt framgår i intervjuer att risk- och konsekvensperspektiv inte alltid lyfts som en central del av verksamheten, utan snarare hanteras inom ramen för enskilda projekt. Det är därmed inte helt tydligt i vilken utsträckning dessa perspektiv genomsyrar hela verksamheten. Vad gäller miljöpåverkan framkommer i begränsad utsträckning konkreta insatser eller resultat kopplade till detta mål.

Utvärderingen visar att AI Sweden bidrar till att skapa strukturella förutsättningar för de långsiktiga effekter som formulerats, framför allt genom samverkan, kunskapsutveckling och mobilisering av aktörer. De övergripande samhällseffekterna är dock beroende av ett bredare ekosystem och en längre tidshorisont än vad som hittills kan observeras.

7 Slutsatser

I följande kapitel redogörs Rambolls slutsatser från utvärderingen kopplat till de tre utvärderingskriterierna relevans, effektivitet och målpuppfyllelse.

- » Relevans: I vilken utsträckning svarar AI Sweden mot de viktigaste behoven och möjligheterna inom AI för Sverige och sina partners?
- » Organisering/Effektivitet: I vilken utsträckning har AI Sweden en ändamålsenlig och effektiv organisering för att bidra till uppsatta mål?
- » Målpuppfyllelse: I vilken utsträckning har AIS nått önskade prestationer, resultat och effekter?

Slutsatserna baseras på det underlag som Ramboll har samlat in och analyserat inom ramen för utvärderingen. I slutsatserna resonerar Ramboll kring ett antal ställningstaganden som primärt Vinnova kan behöva göra inför den fortsatta utvecklingen och finansieringen av AI Swedens verksamhet.

7.1 Relevans: AI Sweden har anpassat verksamheten och försöker svara mot en bred behovsbild

Rambolls samlade bedömning kopplat till utvärderingskriteriet relevans är att AI Sweden på ett ändamålsenligt sätt varit följsam mot en föränderlig omvärld och nya behov inom tillämpad AI. Under perioden 2019–2024 har behoven inom tillämpad AI utvecklats snabbt och AI Swedens verksamhet har växt med behoven, vilket både kan ses som en styrka och en utmaning att säkerställa en organisation som svarar mot en så bred behovsbild. Trots detta kan det finnas ytterligare behov som AI Sweden inte svarar mot idag som de eller någon annan aktör kan behöva ta vidare. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

7.1.1 Utmanande att svara mot bred behovsbild

AI Swedens verksamhet har succesivt justerats och expanderat utifrån ett växande behov, där Rambolls bedömning att AI Sweden har gjort detta på ett föredömligt sätt. En viktig indikation på att AI Sweden har säkerställt sin relevans över tid är att de har framgångsrikt växt sin bas av partners från år till år och samlar ett stort antal av viktiga aktörer inom flera olika samhällssektorer. Samtidigt som bredden är en styrka är den inte oproblematisk när det kommer till att säkerställa relevans, särskilt i relation till enskilda partners behov. Då AI Sweden samlar en stor bredd av partners med väldigt olika roller, kunskapsnivå och behov blir det också mer och mer utmanande för AI Sweden att svara mot denna breda behovsbild. Det är tydligt hur flera partners som varit med längre upplever ett minskat inflytande och en mer toppstyrd verksamhet, vilket på ett sätt kan ses som naturligt då varje enskild partners inflytande de facto minskar ju fler partners som ansluter.

Ramboll ser samtidigt en potentiell risk att AI Sweden tappar i relevans genom att försöka tillgodose alla partners behov och önskemål. Verksamheten ska inte bara utveckla och sprida framstående AI-kompetens, utan även engagera aktörer som befinner sig i ett tidigare skede av sin AI-resa. Vidare finns en utmaning i att hitta en balans mellan den breda behovsbild som partners uttrycker, samtidigt som AI Sweden också måste vara den aktör som ser morgondagens behov och initiera insatser som gynnar partners och Sverige på lite längre sikt. Att lyckas med alla dessa delar av sitt uppdrag är komplext och svårt att lyckas med fullt ut.

7.1.2 Viktigt att inte tappa andra viktiga frågor för Sverige som AI-land

Rambolls bild är att AI Sweden har haft ett stort fokus på att öka tillämpning och förmågor i näringsliv och offentlig sektor här och nu. I regel står *möjligheterna* med tillämpad AI i fokus snarare än att hantera de *risker* som följer med AI-utvecklingen.

Samtidigt som AI Swedens verksamhet redan är bred och spänner över många sektorer är det värt att understryka att det kan finnas andra, breda samhällsbehov för att säkerställa långsiktig förmåga att använda AI på ett ansvarsfullt sätt. Detta kan inkludera insatser för att medvetandegöra befolkningen i allmänhet, men också specifika insatser som fokuserar på barn och unga som framtidens AI-användare. Här finns det ett behov av att utveckla en arbetskraft som har både förståelse för AI:s möjligheter och insikt i dess begränsningar. Detta återfinns i viss utsträckning i AI Swedens projektportfölj (till exempel talangprogram för gymnasieungdomar) men svarar inte fullt ut mot ett stort behov av att säkerställa en framtida arbetskraft som har förståelse både för AI:s möjligheter och begränsningar.

Rambolls bild är att detta inte utgör en del av AI Swedens fokus och uppdrag nu, och det är kanske inte heller en fråga som drivs fram av partners. Detta utgör snarare ett ställningstagande för Vinnova att ta ställning till om det är något som AI Sweden skulle behöva fokusera mer på inom ramen för sin finansiering från Vinnova, eller om det finns andra aktörer som bör ha i uppdrag för att säkerställa den breda och långsiktiga kompetensförsörjningen av personer med nödvändig AI-kompetens i framtiden.

7.2 Effektivitet: Omfattande organisation med olika finansiering som skapar komplexitet

Rambolls samlade bedömning kopplat till utvärderingskriteriet effektivitet är att AI Sweden har byggt upp en omfattande organisation och struktur som skapar närhet till partners, men som samtidigt medför hög resursåtgång och ett ojämnt genomslag i partnerorganisationerna. Effektiviteten påverkas i hög grad av partnerernas mottagarkapacitet. Här ser Ramboll behov av att fokusera på de delar som skapar störst värde. Organiseringen av noder är en i grunden god idé, men där det finns potential att utveckla en mer robust organisering för att kunna säkerställa ett likvärdigt erbjudande i hela landet. Slutligen innebär kombinationen av partner- och offentlig finansiering att verksamheten styrs mot delvis olika mål, vilket ställer krav på tydligare åtskillnad, transparens och starkare koppling mellan finansieringskällor, uppdrag och mätbara resultat. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

7.2.1 Omfattande verksamhet som inte fullt ut lyckas skapa avtryck i enskilda partnerorganisationer

Rambolls bedömning är att AI Sweden har byggt upp en omfattande verksamhet som inte fullt ut lyckas skapa avtryck i partnerorganisationerna. För att möta partners behov har AI Sweden organiserat sig med en partneransvarig kontaktperson för varje partnerorganisation, vilket i grunden är ett klokt upplägg. Ramboll ser dock detta som ett resurskrävande arrangemang, särskilt eftersom många partners inte upplever att deras förmåga att implementera AI i sin verksamhet stärks av sitt medlemskap.

Som tidigare nämnts har AI Sweden identifierat behov och utvecklat sitt erbjudande utifrån dessa, men effekten beror till stor del på i vilken utsträckning partnerorganisationerna har den interna mottagarkapaciteten för att ta till sig och implementera det erbjudna stödet. De aktörer som har förmåga och förutsättningar att engagera sig i mer fördjupade samarbeten får också ut mer för sin medlemsavgift.

Här är Rambolls bild att de aktörer som till exempel medverkar i Fol-projekt eller sektorsinitiativ får ut mer av sitt medlemskap och att dessa aktörer är de som upplever störst utväxling på medlemskapet, även om de betalar extra för att exempelvis medverka i projekt.

Rambolls bild är vidare att de aktörer som har lägre mognad eller kännetecknas av en omfattande och komplex verksamhet har svårare att få utväxling på sitt medlemskap trots att behoven är stora. Det stora förändringsarbetet sker inte i relationen mellan AI Sweden och representanten för partnerorganisationen, utan inom respektive organisation. Här har AI Sweden begränsad rådighet att påverka vad som sker i partnerorganisationen. Även om AI Sweden erbjuder exempelvis mognadsmätningar och utbildningsprogram som AI for Executives så hänger det i slutändan på att partnerorganisationerna själva tar arbetet vidare.

För att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig organisation framöver anser Ramboll att AI Sweden bör se över sitt erbjudande så att den bättre matchar partnerorganisationernas förutsättningar och mottagarkapacitet. I detta kan det finnas ett behov av att se över på vilket sätt partneransvariga jobbar mot enskilda partners som upplever utmaningar att tillämpa insikter från AI Sweden och stärka sin förmåga att implementera AI i sin verksamhet. Det kan också finnas skäl att fördjupa analysen av vilka specifika delar av AI Swedens erbjudande som skapar störst värde och att skala bort de delar av erbjudandet med svagare effekt, till förmån för ett enklare erbjudande som är enklare för partners att ta till sig även utan vägledning från partneransvariga.

7.2.2 Upplägget med noder är en god ambition men behöver utvecklas för att fungera som tänkt

Rambolls bedömning är att AI Swedens val att organisera verksamheten i ett antal regionala noder har varit en i grunden god idé för att säkerställa nationell täckning av Sveriges ekosystem inom tillämpad AI. Det är dock en svår uppgift, där AI Sweden inte fått modellen att fungera helt som det varit tänkt. Rambolls bild är att det både varit en styrka och en utmaning att noderna har etablerats hos befintliga aktörer. Det har å ena sidan inneburit att AI Sweden snabbt har kunnat säkerställa uppkoppling och legitimitet bland aktörer i regionen, å andra sidan har det bidragit till en mer komplex styrning där merparten av noderna ligger organisatoriskt hos en annan part. Det som varit mest utmanande tycks vara att uppnå en kritisk massa och långsiktig finansiering av noderna.

En tydlig ambition har varit att säkerställa ett enhetligt erbjudande hos alla noder – en viktig kvalitetsstämpel där partners kan förvänta sig samma utbud för vad de betalar, oavsett var i landet de finns. Samtidigt har olika noder olika styrkor i grunden och olika sätt att arbeta. Här finns också potential i differentieringen, där noderna inte bara kan skapa värde i termer av geografisk täckning utan också för att synliggöra vilka olika spetskompetenser och resurser som finns i olika delar av landet.

Förutsättningarna kring organisering av noderna bör ses i ljuset av hur finansiering av forskning, innovation och regional utveckling är finansierad i Sverige, där mycket är knutet till EU-finansiering i projektform. Rambolls bild är att det finns få initiativ där en nationell samverkansstruktur har byggts upp och blivit långsiktigt bestående över tid. Flera initiativ har tagits under EU:s programperiod 2021–2027 för att utveckla nationell samverkan inom ramen för det nationella regionalfondsprogrammet, men finansieringen är i projektform där det återstår att se hur dessa kan drivas över tid. Utifrån detta kan AI Swedens upplägg med kombination med nationell basfinansiering och kompletterande regional finansiering ses som en styrka, även om det också innebär en utmaning att hantera en fragmenterad finansiering med olika syften – dels nationell samling och positionering, dels regional utveckling.

För att säkerställa en ändamålsenlig organisering av noderna framöver ser Ramboll att det vore en fördel att pola resurser till ett mindre antal noder med god geografisk täckning och med resursmässiga förutsättningar att upprätthålla ett grundläggande erbjudande över tid. Ett färre antal starkare noder skulle i sin tur kunna utveckla samarbeten och/eller knyta fler värdorganisationer till sig för att nå ut i alla delar av landet. Utöver att varje nod har ett grundläggande, enhetligt erbjudande ser Ramboll en fördel i att också synliggöra de olika regionala styrkorna som finns vid de olika noderna, där partners i en annan del av landet kan ta del av relevant spetskompetens vid en annan geografisk nod.

7.2.3 Finansiering som styr mot olika målbilder

Sedan AI Swedens start har verksamheten fokuserat på att öka andelen finansiering från partners och andra externa källor utöver Vinnova. Rambolls bedömning är att upplägget med partnerfinansiering och partnerstyrt innehåll är en styrka för att säkerställa relevans. Detta upplägg ställer dock krav på att AI Sweden erbjuder ett partnerexklusivt erbjudande som motsvarar varje partners uppfattning om vad de får ut av sitt engagemang. Ramboll bedömer att AI Sweden i viss mån lyckas med detta, men att vissa partners upplever bristande transparens och inflytande över prioriteringarna, vilket utgör en utmaning.

Partnerfinansieringen utgör emellertid bara en del av AI Swedens totala finansiering. Med den offentliga finansieringen från exempelvis Vinnova och regioner följer andra ambitioner om att nå ut brett och att exempelvis bidra till regional utveckling. Ramboll ser här att de olika finansieringskällorna styr verksamheten mot olika mål. Partnerfinansieringen syftar till att maximera nytta för partners, medan den offentliga finansieringen riktas mot långsiktiga effektmål, såsom att stärka svensk konkurrenskraft och säkerställa att AI tillämpas på ett sätt som gynnar hela samhället.

Ramboll ser ett behov av att tydligare hålla isär de olika finansieringskällorna och deras specifika syften. En enskild partner ska kunna känna sig trygg med att få utväxling på sin partneravgift och att den finansieringen inte går till utveckling av erbjudanden som partnern inte har behov av. Samtidigt ska offentliga finansiärer känna sig trygga med att deras finansiering inte går till att gynna enskilda parter eller som går till delar av verksamheten som kan finansiera sig själv på marknadsmässiga grunder. För Vinnovas del finns det här ett behov av att ta ställning till vilka specifika effekter som de som finansiär vill att AI Sweden bidrar till framöver och att knyta finansieringen tydligare till några mer konkreta resultat- och effektmål, snarare än att ha en bred basfinansiering som inte gör någon åtskillnad mellan den partnerexklusiva delen av verksamheten och den delen av verksamheten som är tillgänglig även för icke-partners.

7.3 Måluppfyllelse: AI Sweden skapar nytta för partners och Sverige

Rambolls samlade bedömning kopplat till utvärderingskriteriet måluppfyllelse är att AI Sweden i flera avseenden bidrar till uppsatta mål genom att tillhandahålla infrastruktur, nätverk och kunskap. Avtrycket är dock ojämnt mellan aktörer. AI Sweden har dock en viktig roll som förutsättningsskapande aktör och värdet upplevs särskilt stort i frågor som rör utveckling och positionering av ekosystemet och i att driva gemensamma frågor nationellt och internationellt. För att öka måluppfyllelsen ser Ramboll behov av att tydliggöra och prioritera de roller där AI Sweden skapar störst och skalbar nytta. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

7.3.1 AI Sweden har en viktig roll som förutsättningskapare

Rambolls bedömning är att AI Sweden i flera avseenden skapar nytta för både partners och Sverige som AI-nation genom tillhandahållande av infrastruktur, nätverk och kunskap. Avtrycket är dock ojämnt fördelat bland olika aktörer och som tidigare konstaterat påverkas detta bland annat av olika aktörers mottagarkapacitet, men också av att partners har olika roller där vissa snarare förväntas vara de som bidrar med kunskap. För flera enskilda partners gör AI Sweden dock en stor skillnad genom att de möjliggjort nya samarbeten och utvecklat kunskap som omsatts i utveckling av nya lösningar. Genom flera projekt har AI Sweden mobiliserat både partners och icke-partners och visat på exempel på utveckling av excellent kunskap som har presenterats under välansedda konferenser. Närmare hälften av alla partners har dessutom gjort följdinvesteringar till följd av sin medverkan i AI Sweden.

Genom att vara en samlade plattform med ett brett erbjudande fungerar AI Sweden som en viktig förutsättningskapare för att olika aktörer ska kunna accelerera användningen av AI i sina verksamheter genom kunskap, nya partnerskap och teknisk infrastruktur. Som förutsättningskapare har AI Sweden dock inte full rådgivning över hur deras erbjudande omhändertas och omsätts. Givet detta finns det alltid en risk att rollen att vara ett sammanhållande kitt och en nätverksaktör förbises. Det är svårt att sätta ett direkt värde på rollen och vilket värde som ska tillskrivas att AI Sweden som organisation varit en bidragande faktor till att nya samarbeten skapats eller att aktörer ökat sin kunskap i viss utsträckning. Rambolls bedömning är dock att detta är en viktig roll som AI Sweden fyller och har en fortsatt viktig roll att fylla.

7.3.2 AI Sweden har en stark legitimitet och roll som samlade aktör för ekosystemet

Det som är mest tydligt i utvärderingen är hur det upplevda värdet av AI Sweden är störst kopplat till frågor som rör utveckling och positionering av det svenska ekosystemet som helhet, och i att driva gemensamma frågor nationellt och internationellt. Här är det tydligt hur AI Sweden anses vara en legitim och relevant part. Rambolls bedömning är att detta är ett av AI Swedens främsta värden, där de fungerar som en tydlig väg in både för nationella och internationella aktörer för att få till samverkan med det svenska ekosystemet. Denna roll bekräftas genom åtaganden de haft som medverkan i den svenska AI-kommissionen, mottagande av internationella delegationer och samarbeten med framstående internationella aktörer på AI-området. Givet AI:s genomgripande påverkan på hela samhället finns det fortsatt en stor poäng att ha en samlade aktör som AI Sweden.

Rambolls bild är att det kan finnas flera faktorer som samlat bidrar till att ge AI Sweden denna legitimitet, vilket innefattar den offentliga finansieringen från Vinnova, den breda partnerkonstellationen, strategiska partnerskap med framstående internationella aktörer och den kunskap och infrastruktur som AI Sweden utvecklat och tillhandahåller.

7.3.3 Behov att identifiera i vilka roller som AI Sweden skapar störst nytta

Sammantaget bedömer Ramboll att AI Sweden har tagit på sig en mängd olika roller – allt från plattform för community och matchmaking, "folkbildare" och utbildningsaktör, rådgivare till partners, projektorganisation till en aktör som driver olika frågor och policypåverkan i partners intresse. I vissa av dessa roller presterar AI Sweden starkt medan resultat (och förutsättningarna) kopplat till andra roller är mer varierande.

Att AI Sweden har flera av dessa roller är både en styrka och i vissa fall en förutsättning – utan en god förståelse för en bred partnerbas och djup kunskap inom AI är det också svårt att driva frågor och ha legitimitet som en samlande plattformsförmedlare. Samtidigt är organisationen omfattande och uppdraget brett vilket ger bilden av en något spretig organisation. Ramboll bedömer här att det finns ett behov av att konsolidera och landa i vilken typ av aktör som AI Sweden ska vara. För Vinnovas del finns här ett ställningstagande att göra kring vilken eller vilka av AI Swedens roller som Vinnova har en viktig roll i att finansiera.

Bright
ideas.
Sustainable
change.

RAMBOLL